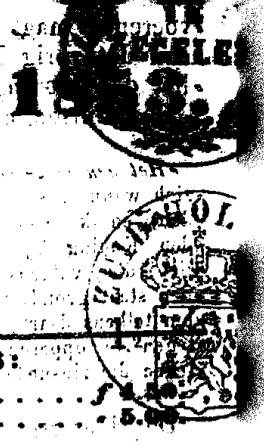

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:

Van één tot zes regels. . . . . f 1.00.
Voor elke regel meer. . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

VRIJDAG 23 DECEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZONN, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . .
Voor de overige steden des Rijks 5.00

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen,
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 60, Ned. Cour.

De verwerping van het Voorstel.

Gister avond is, na een zeer levige discussie, het voorstel der negen leden, door de Tweede Kamer met 24 tegen 41 stemmen *verworpen*.

Wij constateren al dadelijk, dat de Heer VAN DEN HEUVEL, ongesteld geworden, verhinderd was, om *vóór* te stemmen; en dat er grond is, te meenen, dat de Heer VAN AKERLAKEN zich mede bij de voorstemmers zou hebben gevoegd, ware het niet, dat hij zich bij de stemming had verwijderd, na de verklaring te hebben afgelegd: „dat hij niet wilde stemmen, wanneer men, door het sluiten van de discussie, hem het recht benam, dat hij, gelijk ieder ander lid, bezat, om de gronden, waarop zijne stem rustte, bekend te maken“.

Zoo niet 26, dan heeft het „Voorstel“ in elk geval 25 voorstanders gehad. Een krachtige troost, althans voor de mindere standen, die uit dit aanzienlijke cijfer voortvloeien, zullen, dat het de groote minderheid der Tweede Kamer, die hunne drukkende lasten wil helpen verlichten, met volharding en door beleid, geene groote moeite kosten zal, eene meerderheid te worden.

Het lot, dat het Voorstel heeft getroffen, heeft ons niet verrast. Door de ministeriële partij zelve is volmondig erkend, dat *deze* Kamer geen voorstel kan aannemen, dat de strekking heeft den eersten stap te doen tot de verbetering van ons belastingstelsel, opdat de kring der armoede zich in de Natie niet verder uitbreide als *de* wegruimende kamer, opdat eindelijk eens rechtvaardigheid geschiede; opdat de Nederlandsche Natie worde een krachtig en zelfstandig volk.

Terecht is in de Kamer gezegd: „het goede kost strijd, en hoe beter het goede is, des te grooter strijd wordt er gevorderd.“ De strijd, die thans is gevoerd, heeft — wij hebben er het volste vertrouwen op — den verouderden muur van ons belastingstelsel tot op zijne grondvesten doen sidderen. Eigenbelang en persoonlijk gewin, die den wankelenden muur thans nog voor een poosje steunen, de verandering is nabij en de welvaart, de kracht, de ontwikkeling der mindere standen zullen op zijne puinhoopen met luister kunnen verrijzen. Den gevoerden strijd achten wij tot de meest vruchtbare, die ooit in het Nederlandsche parlement zijn gehouden; en het Ministerie zelf, tot in de verste schuilhoeken der uitvlugten achtervolgd en bestookt, is genoopt geworden, in de naaste toekomst de officiële verkondiging der zegepraal van een der hoofdbeginselen van de constitutionele partij in de Kamer te doen zien.

Zoo zal de gevoerde strijd althans *die* uitkomst gehad hebben, dat het Ministerie, pas nog verklarende, dat het niets kan, dat het niets zal doen, vervaard voor den aandrang der Natie, geslagen op alle punten, door eigen vrienden en het volk geschaakt, — smekende, om te behouden, wat het volk niet wil behouden, — moeten beloven *de* zullen handelen.“

Geheel het Nederlandsche Volk zal toezien, nauwlettend toezien, of de Ministers, — die hunne taak als mannen van eer wenschen te vervullen, gelijk de heer VAN HALL dezer dagen heeft verklaard, — getrouw zullen nakomen de belofte, afgelegd in handen van hare wettige Vertegenwoordigers!

Het Nederlandsche Volk zal toezien, en zal, bij de herwezenlyking der afgelegde beloften, dankbaar erkennen, dat de ontheffing van lasten, dat de verbetering van ons belastingstelsel met moed en volharding, door *deze* Kamer en op *deze* Regering is veroverd door de constitutionele partij in het Vaderland, die aan zoo groote verguizing en miskenning blootstaat.

Het beginsel is beslist: het accijnsstelsel is door de *aanbare* meening veroordeeld. Het kan en zal dat oordeel niet lang overleven.

De vraag is niet meer: moeten de mindere standen verlicht worden? Moet het onrecht, dat onze maatschappij is, hersteld worden?

Die vraag is door de constitutionele partij beslist. De argumenten daartegen zijn, op verpletterende wijze

weerlegd. De tegenstanders hebben gezwegen en veeleer gretig de gelegenheid aangegrepen, om, door de aanpakking van de *aanpakking* van den Heer VAN GOLTSTEIN, hunne nederlaag te verbergen.

Graaf SCHIMMELPENNINGK, GROEN, DE KEMPENAEER, VAN RAPPARD, MACKALI, ROCHUSSEN, GEVERS, BAUD, SCHIMMELPENNINGK VAN DER OIJE en zoo velen meer: zij allen, niet gewoon te zwijgen, waar tot antwoorden wordt opgeroepen, hebben hunne verslagenheid bedekt door hunne stem *vóór* de sluiting van de discussie, en door de kracht, die zij bezaten in het bewustzijn van de meerderheid, waarop zij konden rekenen.

Waar zijn de becijferingen gebleven, door VAN RAPPARD en graaf SCHIMMELPENNINGK geleverd? Zij zijn vernietigd door de cijfers van den Heer VAN BOSSE.

De insinuatien van het Ministerie, van de anti-revolutionairen, van de heeren VAN RAPPARD en SCHIMMELPENNINGK VAN DER OIJE zijn door de voorstellers gebrandmerkt gelijk zij verdienden. Den heer SCHIMMELPENNINGK is aangetoond het verschil, dat tusschen een *hofambtenaar* bestaat en een *Staatsman*; de heer VAN RAPPARD is uitgedaagd, thans zijn beloofd betoog te leveren over de *„republiques déguisées“*, op straffe dat zijne woorden zouden zijn *„eene onwaardige insinuatie“*... en beiden hebben geantwoord door te stemmen *voor* de sluiting van de discussie!

Waar zijn de *„proposies“* gebleven, in het Verslag der Kamer, *„deze Kamer“* en *„de Kamer“* aangelegenheden? Ieder heeft ze *„gehoord“*, *„aangehoord“* heeft zich tot zegsman durven opwerpen. De heer ROCHUSSEN heeft het stelsel der Voorstellers meten kuldigen, en de heeren BAUD en STOLTE, ofschoon ingeschreven, hebben geantwoord met te stemmen *voor* de sluiting van de discussie!

De heer BAUD heeft zijn zwijgen zelfs verschoond door de opmerking, dat de *„Memorie van Beantwoording“* — door de felste tegenstanders geschetst als een doorwrochten arbeid — en de verdediging geen antwoord waardig waren, en evenwel . . . heeft de heer BAUD zich eerst sedert twee dagen, zoowel als de heer STOLTE, als spreker doen inschrijven!

Het *„beginsel“* heeft alzoo gezegevierd. De tegenstanders zijn totaal geslagen, en om dit nog te sterker doen uitkomen, heeft de heer THORBBECKE zich, namens de Voorstellers, verklaard *tegen* de sluiting der discussie „zoolang nog één lid verlangen zou, het woord te voeren.“ Slechts op *dit* oogenblik zagen de Voorstellers van het woord af. Geen wonder! Zij hadden alle argumenten afdoende wederlegd: en de zestien tegenstanders, die ingeschreven waren, van wie de meesten, indien zij het hadden *„kunnen“* doen, ter handhaving hunner ontzenuwde stellingen hadden behooren te spreken: geen van allen waagde het, de handschoen op te rapen, die door de Voorstellers, krachtig door het recht en de waarheid, in het parlementaire strijdperk werd geworpen.

Wanneer het voorstel *„veroordeeld“* is, *„veroordeeld“* het is omdat *„deze“* Kamer het voorstel heeft beschouwd als een persoonlijk vraagstuk, niet als een vraagstuk van algemeen belang. Het is omdat het oog op de *„personen“*, niet op de *„zaak“* was gevestigd. Het is, omdat, naar het oordeel van den GROEN *„deze“* Kamer zoodanig voorstel niet kan aannemen.“ Met angst hield de meerderheid der Kamer het oog ook gevestigd op de *„kiezers“*; de voorstellers verklaarden alleen te vertrouwen op *„de redenen“* van het Voorstel.

Het karakter van persoonlijke veete heeft dan ook de geheele discussie beheerscht.

Voor het eerst welligt, zoo lang Nederland Ministers bezit, heeft men — gister avond — een Nederlandsch Minister met de vuist op de tafel zien slaan: dat de zaal, waar de vertegenwoordiging des volks was vergaderd, scheen er zich over te verbazen. Voor het eerst gewis heeft men Ministers des Konings over negen volke vertegenwoordigers — en dus nu, na de stemming, over vier en twintig hunner — hooren spreken op *„bete“* wijze; die de heer STORM met de woorden *„beschimping“* en *„onwaardig“* heeft gequalificeerd. Gelijke hartstogtelijk-

heid, gelijke heftigheid is, op weinige eervolle uitzonderingen na, waargenomen bij de meeste tegenstanders. *„Voor“* uitdrukkingen *„gehoord“*, die wanneer zij — gelijk de Natie recht heeft te eischen — getrouw worden geboekstaafd, de annalen van het Nederlandsche parlement zullen ontsieren. Deze houding reeds alleen bewijst, aan welke zijde waarheid en recht zich schaarde; en men vergat, door persoonlijke consideratiën gedreven, het ware woord: *„Vous vous fachez; donc, vous avez tort!“*

De houding der voorstellers en der voorstanders was daarentegen waardig, kalm en afdoende. Niet ééne enkele beschuldiging van persoonlijken of nevenaard werd door hen in de parlementaire discussie gebragt. Zij *„verdedigden“* zich alleen tegen gedane aanvallen; en waren slechts dan uitvoerig, wanneer het de verdediging gold niet van hunne personen, maar van de *„zaak“*.

De strijd, die gevoerd is, hoezeer geene *„onmiddellijke“* uitkomst opleverende, blijft alzoo vruchtbaar in zijne gevolgen.

Aan het *„monster“* — het accijnsstelsel — is eene doodelijke wonde toegebragt.

De Regering zal gedwongen zijn, af te zien van hare plannen, om aan gezanten en Ministers meer geld te besteden, maar om de Natie te verlichten.

Het Nederlandsche volk zal, uit den gevoerden strijd, een oordeel opmaken over *„deze“* Kamer, over *„deze“* Regering en over de *„constitutionele partij“* in het Vaderland.

De discussiën over de Begroting.

VII.

MINISTERIËLE VERANTWOORDELIJKHEID (*).

De Minister van Justitie legde, den 24 November jl., in de Tweede Kamer, de volgende betekenisvolle verklaring af:

„Het gevoelen van *„deze“* Regering is, dat de leiding van zaken toekomt aan den Koning en dat de Ministers er verantwoordelijk voor zijn; m. a. w. de Koning besluit, en de Ministers voegen hunne handteekeningen daaraan, om zich verantwoordelijk te stellen.“

De *„Nederlander“* vroeg daarop, in het Nummer van 3 December:

„Maar hoe nu tevens gezorgd voor die eenheid en kracht van *„een“* Ministerie, wenschelijk en onmisbaar in een *„Constitutioneel“* Gouvernement?“

Wij hadden reeds in ons nummer van 30 November doen opmerken, dat naar *„dit“* beginsel, de Ministers alzoo tot de rol van commissen worden verlaagd, en onze meening geuit: dat de Koning van een constitutionele Staat is het *„Hoofd“*, en dat de Ministers zijn de leden der Regering; dat die leden behooren voor te bereiden en voor te stellen; dat het *„Hoofd“* daarna bekrachtigt of weigert; maar niet, dat de Koning zijne besluiten ter teekening toezendt aan personen, die zich Ministers noemen.“

Wij hebben aanleiding gekregen, om op dit aangelegen onderwerp, in onafscheidbaar verband staande met den aard en het wezen der ministeriële verantwoordelijkheid, terug te komen, door de beraadslagingen over de begroting van het Departement van Oorlog.

De heer VAN ECK deed toch aan den Minister van Oorlog de vraag: hoe, met de adhaesie, die hij deed aan het vorig Ministerie heeft geschonken, te minen was zijne onderteekening van het programma van 26 April, waarbij men zich beklaagde, dat door het vorig Ministerie geene gezonde uitlegging zou zijn gegeven aan art. 54 van de Grondwet, luidende, dat de uit-

(1) Bij de behandeling van het voorstel der negen leden, ontmoeten wij de heeren DONKER, CORTIUS en VAN HALL op dit terrein op nieuw.

voeren magt bij den Koning berust, en ingewikkeld aan dat vorig Ministerie wordt ten laste gelegd, dat het de Koning niet in een zou hebben gehouden? De Minister antwoordde daarop:

Het eenige verschil tusschen dit Ministerie en mij openbaarde zich wanneer er in eene hooge betrekking moest voorzien worden, en ik vermeende de strekking te bespreken, dat men aan den Koning bij die gelegenheid niet die vrijheid van keuze liet, die, volgens mijn wijze van zien, aan het Hoofd van den staat grondwettig toekomt; ik bleef dan ook niet in gebreke, om telkens daartegen op te komen, en mijne bezwaren daartegen te opperen. Dit is de eenige reden, waarom ik mij tegen die zinsnede in het programma niet heb verzet.

De Heer STORM, die steeds moedig en met zoo veel geluk den strijd aanvaardt, zoo dikwerf het geldt de handhaving van echt constitutionele begrippen, merkte, ten gevolge van deze woorden, onmiddellijk op: dat het Staatsstuk, toen door dezen Minister mede onder teekend, waarbij aan den Koning het ontslag van de Ministers werd aangeboden, en de Koning verzocht werd, om anderen in hunne plaats te benoemen, wel de beste hulde is, die aan de vrijheid des Konings kon worden gebracht. Voorts zeide hij:

Maar wij hebben reeds den uitleg van de tegenovergestelde richting gezien, althans eenigermate, namelijk, doordien een van de Ministers op den voorgrond heeft gesteld, dat de Koning bestuurde, de Koning handelt, de Koning besluit, de Ministers staan Hem slechts als dienaren ter zijde. In de invoering van dat regeringsbeginsel vind ik het grootste gevaar van onzen Staat. Indien de naam des Konings wordt op den voorgrond gesteld bij hetgeen de Ministers hier inbrengen, wanneer de naam des Konings hier wordt ingeroepen, aan den stelling door de Ministers verdedigd, kracht bij te zetten, dan is het met alle vrijheid van discussie in deze Vergadering gedaan; dan kunnen wij weldra den tijd beleven, dat door een der Ministers, even als in vorige eeuwen, in de tijden van de meest absolute monarchiën, door een der Ministers, den heer VAN HALL bijv., een *lit de justice* wordt beledigd, en in plaats dat thans de verschillende hoofdstukken van het budget in overweging worden gegeven, hij de goedkeuring van de begroting, door deze Kamer, in naam des Konings, zal komen eischen. Ik herhaal het, ik acht de aanneming van dat beginsel als allergevaarlijkst voor de vrijheid van deze Kamer en ik zie eens omkeering daarin van al de thans bij ons bestaande beginselen en instellingen, waarover wij ons mogen verheugen. Dit alleen wilde ik zeggen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, de Heer VAN HALL, aldus tot antwoorden opgeroepen, verklaarde daarop het volgende:

Ik ben het met den geachten Spreker volkomen eens, dat in deze Vergadering, of waar het ook te pas komt, de Ministers, wanneer zij besluiten verdedigen, die door hen gecontraasigneerd zijn, zich niet moeten verschuilen achter den naam des Konings. Dit is ook niet de strekking van ons programma. De strekking van het programma is, om aan den Koning te geven de eer die hem toekomt, en aan de Ministers de verantwoordelijkheid daarvan. (2) In hetgeen door den geachten Spreker is gezegd, ligt dus geene redenering tegen hetgeen is opgenoemd in het programma. Maar — en dit zeg ik er bij — onder dien dekmantel van verantwoordelijkheid mag men den Koning niet dwingen en hem telken male dreigen met de neerlegging van de portefeuille; dat zullen wij niet doen.

De Heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OLJE eindelijk, liet daarop volgen:

Niemand onder voorwaar zal het wraken, wanneer Ministers cordaat, gelijk men gezegd heeft, hunne meening volhouden en den moed hebben overtuigend bij den Koning op te treden. Maar wij hebben het gewraakt, dat men, naar keuze van woorden, den Koning de wet wilde voorschrijven, Hem wilde dwingen woorden in te trekken, en zoo doende de waarheid van de Kroon op het spel te zetten.

Wij vangen aan met opmerkzaam te maken op de woorden, niemand zal het wraken, wanneer Ministers cordaat hunne meening volhouden en den moed hebben, overtuigend bij den Koning op te treden.

Die zelfstandigheid ligt evenwel niet in het stelsel: de Koning besluit en de Ministers voegen hunne handteekeningen daaraan.

Zij voegt bij het beginsel, dat, terwijl de verantwoordelijkheid van alle regeringsdaden op de Ministers rust, de Koning alleen de daden beraamt, ze beoordeelt, alleen ze besluit, en den Ministers beveelt ze ten uitvoer te leggen.

Die zelfstandigheid kan in den regel vorderen, dat men eerder van zijne ministeriele portefeuille afstand doet, dan tot eene daad medewerkt, die tegen de overtuiging strijdt.

Zoo de verklaring van den Minister van Justitie naar de letter moet worden opgevat, dan zal het tot een der eigenaardigheden van de tegenovergestelde richting behooren, dat de ministeriele verantwoordelijkheid eene uitgestrekte onverantwoordelijkheid zal zijn.

Zoo toch al iemand kon gevonden worden, die, onder

Dus — en de *IJsselbode* heeft dit te recht opgemerkt — aan den Koning de eer, die hem toekomt en aan de heeren VAN HALL, DONKER enz. de verantwoordelijkheid van de eer, die den Koning toekomt!!

Inde daad, eene verantwoordelijkheid, niet te waar voor de schouders van den heer VAN HALL.

den weidschen titel van Staatsdienaar, zich wilde laten gebruiken tot een bloot werktuig, dienstig om de wetgevoelheid van den Koning handteekening te bevestigen, een verstandig mensch zou zich zoodanig betoonen, daaraan eene zekere verantwoordelijkheid te verbinden. Hoe hoog ook het vertrouwen stijgen moege op de veromvattende kennis, het doorzigt, de wijsheid van den Koning, men zou het rechtvaardig beginsel, dat een ieder verantwoordelijk blijft voor zijne eigene daden gansch en al miskennen, — zoo de ministeriele verantwoordelijkheid in dien zin moest worden toegepast. Maar zoo wij ook den grondslag, waarop onze staatsinstellingen rusten en den aard van haar bestaan slechts oppervlakkig gadeslaan, treffen wij in de grenzen van het Koninklijk gezag juist de erkentenis van het nut en de noodzakelijkheid, dat onderscheidene magten der Koning ter zijde staan, die of uit zijnen naam, of van zijnerwege, mede-uitvoerders zijn van de magt, die den Koning is opgedragen, — die Hem namelijk raden, Hem dienen, met Hem overleggen, wat het belang des Lands vordert; — maar wier zelfstandig oordeel dan ook door den Koning zoo zeer wordt gerespecteerd, dat de waartorg voor eigene onschendbaarheid zich oplost in het gewigt der ministeriele verantwoordelijkheid.

Maar zoo de Koning zich aldus schikt naar de eischen van het geweten zijns raadsman, hij behoudt ook de magt, om zich van zijne medehulp te ontslaan. Ontegenzeggelijk komt dus ook op die wijze de eer van alle regeringsdaden den Koning toe. In de keuze van een Ministerie, dat zamengesteld is uit verstandige, eerlijke en getrouwe mannen, ligt reeds een beginsel, dat den Koning vereert. In de wetsontwerpen, die tot bevordering der algemeene rust en welvaart van het Land, aan den Staatsraad worden overgelegd en aan de verschillende takken van het wetgevend gezag, ter overweging en goedkeuring worden aangeboden, wordt de zucht en toelag des Konings konbaar tot een vast, krachtig en ordelijk bestuur, dat niet het minst bevorderlijk is aan de bevestiging van het monarchaal gezag. In de nauwgezetheit en strikte rechtvaardigheid, waarmee de onderscheidene takken en pligten van de uitvoerende magt worden gehandhaafd en vervuld, ligt eene onmiskenbare bron tot opklimmering van de Kroon. Zoo alleen wordt het Hoofd der Regering in zijne leden geëerd, gelijk aan de raadsliden der kroon een ruim deel van die eer toekomt; omdat in het gemeenschappelijk overleg en het wederkeerig vertrouwen een hechte band bestaat, die het Hoofd en de leden der Regering onderling verbindt.

Betrouwenswaardig en een krachtig bestuur ondermijnd is uit dien hoofde elke poging, om dien band te verwijderen, wanneer nevens en tussehen de raadsliden van den Koning zich een element indringt, dat op 's Konings overweging en raad eenigen invloed tracht te bemagtigen. De Koning, die, door het oog zijner Ministers voor elken tak van algemeen bestuur, op het verheven standpunt is geplaatst, om alle belangen te overzien, behoeft, in een constitutionnel staat, geen voorlichting of raad, dan door tuschenkomst van zijne grondwettige omgeving. Men komt dan ook schoorvoetend tussehen getreden, zoo het een regeringsmaatregel betreft, die de medeteekening van den betrekken minister zou vereischen. Men vindt minder bezwaar, om, met miskening der regelen van bescheidenheid, waar het benoeming van staatsambtenaren betreft, inbreuk te maken op het recht der kroon. Hoe is het verdedigbaar, dat men door aanbevelingen, zich een recht aanmatigt, om de keuze des Konings op een bepaald persoon te vestigen? In een ordelijken Staat is ook die benoeming van bepaalde regels eenigermate afhankelijk gemaakt, en zoo de wet de magt aanwijst, die tot aanbeveling beregt is verklaard, mag elke daad, die daar buiten treedt, onwettig worden genoemd. Het is ons niet onbekend, dat niet zeldzaam dat onwettig middel op eene laakbare wijze wordt te baat genomen. Persoonlijke belangen en drijfveren zijn meestal de aanleiding, waar het belang van publieke dienst moest op den voergrond staan. En als de minister ook niet in geringe mate verantwoordelijk moet worden geacht voor zijne onderhoorige ambtenaren, mag het slagtoffer van willekeurige terzijdestelling bij het Hoofd der Regering herstelling voor verongelijking zoeken; maar die in elk ander geval, op de benoeming van ambtenaren intigueren, randt het beginsel der ministeriele verantwoordelijkheid aan.

Wij staan verbaasd over de verklaringen der leden van het tegenwoordig Ministerie, die vooral, waar het eene benoeming geldt van hooge staatsambtenaren, zulk eene onverschilligheid kunnen aan den dag leggen, als door hen is betoond. Zou de Minister van Oorlog zoo lichtzinnig over de keuze van een veldheer kunnen denken, dat hij de aanbeveling van een persoon, tot wiens benoeming men op eene regtstreeksche of zijdelingsche wijze den Koning tracht te bewegen, boven zijne wel doordachte voordragt mag geplaatst zien, zonder de openhartige verklaring, dat hij tot die behoef-

ming niet kan medewerken? Zou de Minister van Buitenlandsche Zaken zoodanig meenen, omgibet tot den Koning reus te grijpen, indien hij den man door hem tot een gezantige zending voorgedragen door een andere gezantige zending ter zijde gesteld zonder daarvoor ernstige zyne gevoeligheid te betoonen? Zou de Minister van Marine of die van Kolonien het bevel over een gezantige zending, of het bestuur van een der koloniën willen zien opdragen aan de hoveling, die niet de man zijner keuze is, zonder dadetijk zijne portefeuille neder te leggen? Zou de Minister van Justitie lijdelijk kunnen aanzien, dat men miskening van den bij art. 57 der Wet op de rechterlijke organisatie aangeduiden weg, een kantonrecht werd benoemd, die geen andere aanbeveling had dan de ongevraagde tuschenkomst van personen, die op een of anderen grond op 's Konings bijzondere gunstaanspraak meenen te mogen maken? Zou eindelijk de Minister van Binnenlandsche Zaken, zonder zijne waardigheid en het gezag aan het Opperbestuur verschuldigd te krenken, kunnen goedvinden, om den hoofdamtenaar wiens ontslag hij had voorgedragen, omdat diens gedragingen strijdig waren met de hem opgelegde pligten evenwel te handhaven, omdat, hoftingues dien amptenaar wenschen staande te houden?

Wij betreuren het in elk opzigt, onder elk Ministerie in het belang des Vaderlands en voor de eer des Konings, wanneer de ministeriele verantwoordelijkheid, tot no toe enkel geregeld door de zedelijke bewustheid van hetgeen pligt en geweten voorschrijft, op eenigerhande wijze wordt miskend.

Wij achten de verklaringen, die wij van het Ministerie ontvagen, waren ze inderdaad gemeend, ondoordacht en onverdedigbaar, en vreezen dat gene of andere omstandigheid in de gevolgen aan hen, die ze afleggen de verderfelijheid van hun beginsel zal doen onder vinden.

Wij gelooven evenwel, dat de verklaringen zijn afgelegd niet het bewustzijn, dat ze niet zullen, nie kunnen worden nageliefd; doch alleen, om van de eenen kant de anti-revolutionnaire partij te verblinden met keur van klinkende woorden, en om van de anderen kant, door zijdelingsche insinuatien, vroeger ministers, in het ministerie onnadenkende menigte, in een hatelijk daglicht te stellen.

Wij wenschen steeds den Koning in zijne omgeving en tot zijne raadsliden mannen toe, die cordaat hunne meening volhouden en den moed hebben, overtuigend bij de Koning op te treden, en die liever, dan hunne heilige overtuiging geweld aan te doen, zoo is het minste als in het meeste, uit een zelfstandig beginsel, getrouw aan eed en pligt, tot den Koning durven zeggen: Zoo ik uw vertrouwen slechts voor een deel geniet, dat deel geef ik U M. met eerbied terug.

Buitenland.

FRANKRIJK.

Men berigt als zeker, dat er geene sprake meer is van eene geldleening voor de Franse schatkist, daar het te kort, hetwelk gezegd werd 100 miljoen francs te zullen bedragen, niet meer zal bedragen dan nagenoeg 50 miljoen, en men denkt, dat de gewone inkomsten voldoende zullen zijn voor de behoeften der dienst.

RUSLAND.

Het *Journal de St. Petersburg* berigt, dat den 14 dezer in de kerken der Russische hoofdstad eenen plechtige dankzegging gehouden en des avonds in de straten eene illuminatie ontsteken is, wegens de schitterende overwinning, die den 26 Nov. bij Aletschik in Klein Azië door de Russische troepen op de Turken is behaald, en wegens de vernieling van het Turksche eskader van Osman-Pacha ter reede van Sinope.

Geneemd blad bevat voorts het officiële rapport van vorst Menschikoff, over laatstbedoeld gevecht. Het eerste Turksche eskader van 200 wordt daarin gezegd te zijn vernield, en welk ten strijde is durven komen, is vernield. De vijand was op de reede van Sinope, alwaar hij, onder steun door de landbatterijen, den slag heeft aangevraagd. Wij hebben van des vijands scheepsmagt: 2 frigatten, eene sloep, 2 korvetten, eene stoomboot, eene verscheiden transportschepen vernield; slechts één stoomboot is ontsnapt door hare snelle vaart. Dit eskader was, naar het schijnt, de scheepsmagt, die nimmer gerust was, om zich meester te maken van Sukhumb Kale en om de hand te bieden aan de bergbewoners van den Kaukasus. Aan onze zijde zijn een officier en 33 matrozen gesneuveld en 230 personen gekweld.

Daarop volgt in het officiële blad een lijst van eerblijken en beloningen, die door den Keizer wegens het gevecht bij Sinope zijn toegekend.

dat de wijze waarop de afschaffing kan worden verkregen, niet niet tegen de afschaffing kan pleiten. Art. 1 in stemming gebracht, wordt verworpen 41 (tegen 24 stemmen). De artt. 2, 3 en 4 (de afschaffing van den accijn op 't geslacht en den vrijen midder van vleesch en levende have) insgelijks verworpen met 41 tegen 24 stemmen.

's Gravenhage, 22 December.

Z. M. heeft benoemd tot plaatsvervanger van den kantonregter te Naarden, G. P. J. Mol, genees-, heel- en verloskundige aldaar.

Z. M. heeft aan A. J. Chevallerau, op zijn daartoe gedaan verzoek, verliend eervol ontslag als plaatsvervanger van den kantonregter te Ommen.

Z. M. heeft goedgevonden, den heer J. Banga, wiens diensttijd als lid der commissie voor de vaart op den Rijn, te Amsterdam, met den 31sten December 1853 eindigt, voor die betrekking op nieuw te benoemen.

Bij dit n. behoort een dubbel bijvoegsel, bevattende een uitvoerig verslag van de dag- en avond-zitting der Tweede Kamer van gisteren, het slot van het verslag der Eerste Kamer over de begrotingswetten, en het verslag der discussie, over die wetten gisteren gevoerd.

In de zitting van de tweede kamer van gisteren avond, is onder anderen ingekomen eene kon. boodschap, ten geleide van een ontwerp van wet, wegens het beleid der Regering in Nederl. Indie. — Dit ontwerp is ter overweging verzonden aan de afdelingen.

De Staatsraad, commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, gezien de resolutie van heeren Gedeputeerde Staten van den 6 December 1853, n. 17; gelet op art. 17 der wet van den 6 Maart 1852 (Staatsblad no. 47); heeft den 15 dezer ter kennis van de belanghebbenden gebracht, dat de jagt op klein wild, opgenoemd in art. 17 der wet van den 6 Maart 1852 (St. blad no. 47), voor dit jaar in de provincie Zuidholland zal worden gesloten op Zaterdag den 31 December aanstaande met zonsoudergang.

Ofschoon het voorstel der negen leden door de meerderheid der Tweede Kamer niet is aangenomen, is niet van belang onblijft hetgeen men in de Maand. O. leest, dat men bij het vaststellen van de vleeschhouwerswet Rotterdam aan de Tweede Kamer was ingezonden, waarin zij verklaren, dat de prijs van het vleesch ten minste vijf cents per pond zal verminderen, bijaldien het voorstel der negen leden aangenomen wordt, terwijl adressanten nader zullen overeenkomen met hoeveel de prijs nog zou kunnen verminderen met de alsdan van zelve verminderende vexatie en omslagtigheid enz.

Op den 21 dezer is aan de Leijdsche Hoogeschool gepromoveerd tot doctor in de geneeskunde, de heer E. A. G. van den Bogaert, van 's Bosch, na openbare verdediging eener dissertatie *continens observationes squamulae e clinico Olar. Pruijs van der Hoeven*.

In de entrepôts te Amsterdam, Rotterdam, Schiedam, Dordrecht en Middelburg waren op 15 Dec. 1853 aanwezig de navolgende hoeveelheid goederen Asschen, pot- en parel 1,927,910 pd.; tarwe 4199 lasten; rogge 10,976 lasten; garst 946 lasten; boekweit 38 lasten; huiden 1,111,961; Indigo 138,044 pd. koffij 2,405,702 pd.; rijst 8,044,592 pd.; ruwe suiker 13,532,145 pd.; tabak, in rollen of bladen en ongeplukte 542,048 pd.; tin 1,388,088 pd.; traan (walvisch en robben) 746 vaten; levertraan 268 vaten.

De gemeenteraad van Amsterdam heeft in hare gisteren gehouden zitting o. a. afwijzend beslist op een adres van den heer W. C. Brade, verzoevende verlening van den termijn van vier maanden, hem (benevens de heeren van Tuijl c. s.) toegestaan tot het indienen van plannen voor den bouw van een Schouwburg op de Botermarkt aldaar.

Men meldt uit Papenburg, dat een schildpad, die voor een halfjaar met een schipper uit Livorno is gekomen, een ei heeft gelegd. Het dier liep gewoonlijk in den tuin, het werd sedert eenige dagen vermist en onder een kruisbessenboom vastgevroren gevonden. In een verwarmd vertrek teruggebracht, kwam na een paar uren een ei te voorschijn, even groot, maar veel zwaarder dan een duiven ei, langwerpig en geelachtig van kleur.

Men meldt uit Oostherm, dat eenige dagen geleden aldaar eene haai door de visschers Eelzema werd gevangen, 5 voet lang en 25 ned. ponden zwaar. Het beest werd met moeite in de boot gehaald, waarop het zoo vreeselijk met den staart sloeg en zulk een ontzettend geluid deed hooren, dat de visschers beducht waren voor hunne boot, waarna het zeesonster 10 jaagen wierp, ieder 5 ons zwaar.

Ingezonden Stukken.

De Morgenster.

Reeds meermalen werd in de Grondwet gewezen op artikeltjes in de *Morgenster*, een blad dat zich een orgaan noemt der liberale Protestantische partij, maar alleen regt heeft op den naam van orgaan van sommige zogenaamde liberale Dominés. Die heeren verwarren wel meer de zaak van het Protestantisme met de hunne, en goddank heeft toch de eene niets met de andere te maken!

Het is, ter appreciatie van de meestal zoo apodictische redeneringen van dit Dominés-blaadje niet ongepast, een oogmerk bij deszelfs aard en strekking stil te staan.

Oorspronkelijk bestemd, om de talloze dogmatische geschillen, die het odium theologicum 't elken dage onder die heeren verwekt, in het breede te bespreken, heeft het zich, sedert April ook verstout, zoo als de naive uitdrukking luidt, op het gebied van den Staat te treden. Het is overbodig de artikeltjes, die er sedert dien tijd in zijn opgenomen, te qualificeren; zoodra zij over Staatsrecht beginnen, te keuvelen, die door den aard hunner professie, geheel onbekend zijn met de eerste beginselen dier wetenschap, is het te begrijpen, wat er voor den dag komt. Onder meer dan herinneren we ons nog met ongevinsd vermaak eenige vertoogjes, onder den titel *Ministriële verklaring der Grondwet*, van den bekeniden hoofdredacteur van het romantisch tijdschrift *Nederland*, Dominé de Keyzer; vertoogjes, wel zoo niet van den door de *Morgenster* uitgevonden « ongeest » toch van iets anders dat ook met on begint. Nadat de Aprilstormen het Ministerie Thorbecke hadden doen aftreden, is het blad, in verband met de *Fakkelt* en de *Nederlander*, (waarvan het niet eens inzag de dupe te zijn), opgevuld gebleven met beschuldigingen en insinuaties tegen de afgetreden staatslieden, zoo onbetamelijk en beleedigend, dat zij werkelijk bedroevend zouden geweest zijn, indien men niet wist, dat, al gaat ook een dwergje op zijn teenen staan, hij toch met het slijk, dat hij werpt den reus niet bereiken kan.

Sedert kort is onze goede *Morgenster* nog verder gegaan. Zonder over het voorstel der Negen Kamerleden te willen (?) spreken, iets, dat naar haar eigen betuiging « ongepast » zou zijn, uit zij toch den wensch, dat de Nederlandsche volksgeest den toelag moge doen mistakken van « lieden, die aan de magen van het volk willen ontslag geven, aan het gemoed bedorven hebben ».

Het ware belagertelijk met Heeren, die natuurlijk van Staatshandelingen en finantie wezen geen begrip hebben, over dat voorstel in discussie te treden; maar moet men, na zulke hoogdravende « ongeestige » klanken, toch niet bekennen, dat het om te schreijen zou wezen, zoo 't niet, om te lachen ware?

Ook van de verklaring des Heeren Lichtenvelt is natuurlijk gebruik gemaakt, om op nieuw het afgetreden bewind te belasteren en te verguizen.

Maar van waar dit alles? — Heeft het Ministerie Thorbecke zich in eenig opzigt het liberale Protestantisme vijandig getoond?

Integendeel. Ten zijnen gevalle werden de Heeren Nierweijer en Kuenen te Leiden benoemd; in de zaak van het onderwijs stond de Minister van Binnenl. Zaken het liberale beginsel altijd voor, en berokkende zich juist daardoor den haat der anti-revolutionairen.

Is het dan in het belang der liberale Protest. partij, de vrijzinnigen van zich afkeerig te maken? — Een kind kan het antwoord geven. De liberaal-kerkelijke partij moet haren steun vinden bij de liberaal-staatskundige partij, of zij kan den zoo gevreesden anti-revolution. invloed niet weerstaan.

Van waar dan die onzinnige handelwijze der Predikanten; van waar dan die woede tegen Thorbecke?

Thorbecke heeft ééne doodzonde bedreven. Toen de Dominés in massa tegen zijne armenwet opkwamen (dat de Natie daar niet veel tegen had, bewijst de verkiezing van 1852); verscheidenen, *zonder te weten zelfs, wat haar inhoud was*, had de groote man zijn beginsel, door onze beste Occonomen gehuldigd, moeten laten varen, en huigen niet voor het Protestantisme, dat hij altijd eerlijk bleef voorstaan, maar voor de Dominés. Hij deed het niet, en zoodaerdat wordt niet te verwonderen, dat de anti-revolutionairen partij — de Heeren werden om den tuin geleid, en wierven stemmen — en het Kabinet viel.

Nu zijn de bordjes verhaagen. De heroeping, van Ds. Meyboom deed de soude veete op nieuw ontbranden, en de anti-revolutionaire partij mist op het gebied der kerk dagelijks veld. — Bekwame schrijvers hebben de liberale predikanten opmerkzaam gemaakt op het gevaar. — Zullen zij nu wijzer worden? neen! Gelukkig zal het voortaan minder noodlottig werken; de Natie zelve zal zich bij de verkiezingen niet meer door om den tuin geleide Predikanten om den tuin laten leiden: — maar zij zelve zullen van « ongeest » blijven praten, en misschien wel uit gebrek aan waarheidsliefde, niet onderzoeken of deze dingen al zoo zijn.

Dit ons schrijven zal ongetwijfeld weer worden uitgekreten als eene poging, om de Protestanten te misleiden. Goddank, dat het Protestantisme ons voor het minst even diorbaar is als hun.

Maar als zij nu blijven voortgaan met lasteren en smaden, al zij hunne oogen niet openen willen en ziende niet zien, als de anti-revolutionaire partij, die reeds dagelijks meêrdere heroepingen in haren geest ziet uitwallen, ten laatste meesteres is op het gebied der kerk, dan zullen wij, weemoedig om de zaak zelve, maar zonder eenig medelijden

met hen toezien, en ook vergelijkingen maken, zij met « Jesuitendienst en Jesuitenloon, » maar met « om den tuin geleid » hier dat zich te laat over verbrande pooten beklaagt; waarmede het, op last van ander, de kastanjes uit het vuur heeft gehaald.

Correspondentie.

De klachten, die wij ontvangen omtrent het ongelukkig ontvangen onzer Contract, schijnen voort te spruiten uit verdraging, die sommige postenloopers, wegens de in lende vorst, hebben ondervonden. Vooral is dit het geval met de plaatsen, welke aan gentsche rivieren gelegen zijn. Wij hopen, dat de geregelde communicatie weldra over hersteld zal zijn.

Advertentiën.

Door den Boekhandelaar N. DE ZWAAN
Geschiedenis van het Nassau
Oranje-Nassau;
DOOR
A. W. KROON.
1e aflevering, met 2 platen.
Prijs f 0.55.
De schrijver is allergunstigst bekend door zijne beschrijving van 's Gravenhage, en het onderwerp zal geene aanbeveling behoeven. (229)

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te Zalt-Bommel, en alom is te bekomen:
VERSLAG DER DEBATTEN
IN HET
Engelsch Parlement
OVER DE REGERINGS-VOORSTELLEN, TER WIJZIGING VAN HET BRITSCHE-INDISCHE CHARTER, gr. 8°. f 3.90. (230)

222ste Nederlandsche Staats-Loterij.
4e LIJST. 1e KLASSE.
Uitgekomenne hooge prijzen.
No. 4885 f 1250.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 22 December 1853		Rusland.	
Nederland.	Pct.		Pct.
Ned. W. Schuld.	2 1/2	Hopel 1798/1816	5 104 1/2
Dito Certificat.	3	Dito 1828/1829	5 103 1/2
Dito dito	4	Cert. 1831/1833	5 95 1/2
O. I. Leening.	4	Dito Dito	4 1/2 94 1/2
Amort. Syndic.	3 1/2	Dito Hope	4 89 1/2
Hand.-Maats.	4 1/2	Dito Stieglitz	4 87 1/2
Belgie.		Dito dito Be Ser.	4 87 1/2
Certificaten	2 1/2	Inscr. Assig.	4 89 1/2
D° Rothschild.	2 1/2	Certific. dito	6 69 1/2
Frankrijk.		Polen.	
Obligatien	3	Obligatien	82 1/2
Spanje.		Portugal.	
Nieuwe	1	Dito letter Amst.	5 78 1/2
Dito Buitentl.	3	Dito letter B.	5 91 1/2
D° Binnenl. om.	3	Dito 1847	2 1/2 89 1/2
Bew. Sp. Com.	5 1/2	Dito 1851/1852	2 1/2 89 1/2
Amort. Schuld.	5 1/2		
Portugal.			
Londen	100		
Dito algem.	4		

Rothe. p. s. 500 5 pct. 95 1/2; dito Onb. 22 1/2; dito Gren. te Lond. Uitg. 7 1/2; Ecuador 3 1/2; Peru 2 1/2 pct. 67 1/2.

Het lager Parijsche merk van gisteren is door verschillende verkoopers uit, welke de prijzen over het geheel drukken, zoodat eene der binnenl. noch buitenl. effecten eenige afzonderlijke vermelding verdienen: van dit alles zijn echter Peruanen uitgezonderd, welke met zeer veel sfaire ruim 1/2 hooger sluiten.

FRANKFORT, Woensdag, 21 Dec. 5 pct. Metaf. 79 1/2; Bankact. 1400; Spanje 1 pct. 21 1/2; dito 3 pct. 41 1/2; Wissel op Weenen 102 1/2; Oostenrijksche fondsen iets flauwer, Spaansche onveranderd.

LONDEN, Woensdag 21 December. Consols op 1/2 92 1/2; Mexico N. 3 pct. 24 1/2; Peru N. 1 1/2 pct. 67 1/2 & 59; Spanje 1 pct. 22 1/2.

PARIS, Woensdag 21 December. Fr. 41 pct. 101 1/2; dito 3 pct. op t. 74 60; Sp. 3 pct. 42 1/2; dito 1 pct. 22 1/2; Belg. 4 1/2 pct. 96; Rusl. 2 1/2 pct. 96 1/2.

De beurs sluit flauw.

WEENEN, Woensdag 21 Dec. 5 pct. Metaf. 93 1/2; Bankactien 1882; Esm. 5 pct. 100 1/2; Wissel op Londen 11.16; Parijs 135 1/2; Zilver 15 1/2.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON te 's Gravenhage.

Bijvoegsel, behoorende tot «de Grondwet» van 23 December.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ADDER VERSLAG VAN DE OCHTEND-ZITTING VAN WOENSDAG, 21 DECEMBER.

Aan de orde, de hervatting van de beraadslagingen over het voorstel der 9 leden.

De heer DE MAN, een der voorstellers, erlangt het woord. Hij zegt, dat welk lot het voorstel ook moge hebben, het gevolg zal hebben gehad; dat het belastingstelsel, dat de daaraan verbonden vraagpunten; grondig is onderzocht, en de partijen over elkander meer uitkomen. Vroeger was daartoe alleen de gelegenheid bij de wet op de middelen: men bepaalde zich toen hij het uiten van wenschen, dan zeide de Reg. telkens, dat zij die zou in overleging nemen, zoo onderzoeken, en alles eindigde dan met de aanneming van de middelen-wet.

De vraag is thans meer in bepaalde discussie gebracht: de vraag, of de tijd daar is om langzamerhand tot afheffing van de mindere en lagere standen door opheffing van sommige belastingen, over te gaan. Dit is het terrein, waarop men zich thans beweegt; en het voorstel, zegt Spr., is een eerste stap, om tot oplossing van dat vraagstuk te geraken. Zijns inziens veroorlooft de staat der schatkist, daartoe over te gaan.

Wat de taktiek der tegenstanders betreft, meent Spr. eene opmerking in het midden te mogen brengen, over een zonzending verschijnsel daarbij: immers de *hoofdvraag* heeft ondersteuning gevonden. Zonderling noemt hij dit, als hij op de discussie over de wet op de middelen en op het verslag nopens het voorstel; maar dat kwam overeen met de taktiek, die men dikwijls gezien heeft. Men isoleert ons voorstel, zegt Spr., en wijst op andere middelen, en tracht voor zich zelf zijdelings naar die populariteit, welke men ons beschuldigt, dat wij najagen. Nog meer: men sticht verdeeldheid en zoekt zoodoende bondgenooten in de hoofdmak van ons af te trekken.

Spr. schetst die taktiek nader, wat betreft het accijnsstelsel, ook in verband met hetgeen in vroegere jaren deswege was voorgevallen. Werd er een voorstel gedaan tot afschaffing van den accijns met zijn equivalent, dan was het de benevelde politieke horizon, die er zich tegen aantatte; dan was het equivalent niet voldoende; en was het weder voldoende, dan wilde men liever iets anders. — Het nu niet men hetzelfde: niet moet 't zijn het geslagt, maar het gemaal.

Hadden de voorstellers alleen te doen met tegenstanders, had daartoe gezwegen, maar het zijn stellingen van de bondgenooten in de hoofdzaak. Hadden wij het gemaal voorgeslagen, dan zouden anderen gezegd hebben, neen de brandstoffen, of, als wij brandstoffen, hadden voorgeslagen, dan zouden anderen het geslagt verlangd hebben.

Onze tegenpartij, zegt Spr. heeft het doel van het voorstel heter begrepen, zie § 7 van het voorloopig verslag; men heeft het voorstel daar genoemd: «eene revisie in de accijnsen, een eerste stap,» en verder zeiden, «dat het moest leiden tot trapsgewijze vernietiging van alle accijnsen.» Ja, zegt Spr. ons doel is eene *brce*, maar niet tot vernietiging van AL de accijnsen. Daartegen moet hij *verzetten*; maar wij willen de ongelijke verdeeling weg nemen, door onthefing van de eerste voedingsmiddelen, en het overbrengen van sommige lasten op de *privilegieerde* standen in zaken van belastingen.

Dat is de stap, dien de voorstellers verlangen, dat men toe: daartoe is noodig volharding en eensgezindheid, en eene verdeeldheid. — Hij gaat vervolgens over tot toetsing van sommige punten.

Sommigen prijzen bij voorkeur het *gemaal* ter afschaffing van de voorstellers hebben daarover lang geraadpleegd, maar zij zijn afgestuit op de *onmogelijkheid*, omdat het bedrag daarvan te hoog is. Daar zou een *equivalent* moeten zijn; want anders ware de afschaffing te regt vermetel te noemen. Dus daartoe konden de voorstellers niet overgaan, en van daar het tegenwoordig voorstel, niet beperkter afschaffing. — En desniettemin beschuldigt men ons van bejag naar populariteit; want ware dat het geval, dan hadden voorstellers toch zeker eerder de afschaffing van het gemaal voorgeslagen. Maar wat 't bij dat verlangen naar de onthefing van dat middel wel ernst? Spr. betwijfelt, het; immers geen hunner, die het gemaal afschaft wilden hebben, heeft daartoe een voorstel gedaan: zij zagen dus ook de *onmogelijkheid* in, om daartoe over te gaan. Het zijn toch dezelfde leden, die hier met vuur verdeeldheid hebben, dat de *tijd dringt* en dat er middelen moeten aangewend worden.

Andere bestrijders gaven palliatieven op: hef de opcenten op, zeiden zij; welke tegemoetkoming zou dit zijn? vraagt Spr. Dit zou nog geen $\frac{1}{4}$ der belasting zelve bedragen, en de formaliteiten zouden blijven; dezelfde aanraking met den schijn, tijdsverlies, enz.

En wat is er nu van de *tijdelijke schorsing* der roggelast, vraagt Spr? Ook zij, die dat willen, zouden dezelfde insinuatien en achterdocht opwekken. Men zou gezegd hebben, het is om *duurzame* afschaffing, om populariteit te doen. Afgescheiden daarvan is het reeds herzien, dat die schorsing onuitvoerbaar en ongelijkwerkend zijn, in verband met de belasting op de tarwe.

Waken die bestrijders soms op plannen der Regering. Spr. wenschte, dat hij dit ook kon; maar hij heeft dat niet, als hij let op de verklaringen der Regering

dat de *tijd nog niet daar is*. Hij vreest, dat men zich hier aan illussien zou overgeven. Immers wijst hij op het antwoord der Regering bij de wet op de middelen, toen gezegd werd, «dat er geene afschaffing kon plaats hebben»; dat «zij bepaaldelijk weigert tijdelijke afschaffing van het gemaal, nopens de rogge.»

Hebben nu de discussien *verandering* in dezen aangebragt? Heeft men grond, dat de Regering van die verklaringen is teruggekomen? Spr. niet. Hij heeft de jongste redevoeringen des ministers herlezen, en geene beloften gevonden, evenmin als bij de wet op de middelen. Spr. beroept zich ook op de discussien en rede des Ministers van finantien, in antwoord aan den heer van Nispen; bij de middelen: dat karakteriseert volkomen het standpunt der Regering. En nu vraagt hij: of zij daarmee gerust stelt hen, die meenen dat er *gehandeld* moet worden. — Zelfs de heer Groen heeft toegestemd, dat er *gehandeld* moet worden; hij wacht met ongeduld daarop, hij wilde geene toezeggingen, maar daden.

En nu de discussien over het voorstel: hebben die hunne uitzigten vermeerderd? Integendeel: *verminderd*. Spr. bewijst dit, uit de reden des Ministers van gister. Volgens Z. Exc. kan de schatkist geene meerdere opofferingen (dan de wet nopens den vrijen invoer van levensmiddelen) lijden, en dus geene toezegging.

Men zegt, uw voorstel benemt de kans voor andere afschaffing, die men op 2 & 2 $\frac{1}{2}$ miljoen berekent. — Spr. antwoordt, dat dit niet overeenkomt met het stelsel van hen, die heweren, dat er *dadelijk* voorziening noodig is. Hij verzoekt dus, die vroegere bondgenooten, nog eens met ernst na te denken over de stem die zij zullen uithrengen. Want in de hoofdzaak zijn zij het met de voorstellers eens. Zelf doen zij geene voorstellen; de verklaringen der Regering kunnen hun niet voldoen. Waarom vereenigen zij zich niet met ons om het initiatief tot een eersten stap te nemen. Weigeren zij dit soms, omdat ons voorstel de goedkeuring der Regering niet wegdraagt? Dat zou beleedigend voor hunne waardigheid zijn, maar Spr. gewaagt er van, omdat de heer DE KEMPENAER zich van dien grond had bediend tot afrading van ons voorstel.

Spr. was verbaasd daarover, dit uit *zijn* mond te hooren, daar hij steeds *zelfstandigheid* en *geestkracht* bij de Kamer verlangde, zonder omzien hoe het ministerie dit opnam.

Spr. herinnerde zich dadelijk het gebeurde in 1846 bij de revisie van het Regl. van orde, ter zake van het regt van *amendement*. Hij brengt de rede van den heer DE KEMPENAER bij, van 26 Maart 1846; en vraagt of men den raad van dien redenaar van 46 of 53 zal willen volgen. Hij hoopt het eerste.

De bedoelde zinsneden uit de rede des heeren de Kempenaar worden in, dat men geen *blind* vertrouwen aan eene Regering moet schenken, dat aan de Vertegenwoordiging niet is ingesteld, maar dat die Vertegenwoordiging zeker wantrouwen moet hebben, niet blind mag gelooven en vertrouwen; maar een eigen oordeel moet vormen, ook op grond daarvan eene eigene uitspraak doen, dat er van lieverlede is ontsproten zeker gevoel van behoefte aan verbetering, dat een groot deel dezer vergadering de gedane voorstellen der commissie niet had aangenomen. «Waarom,» vroeg de spreker, «is dit niet het geval geweest? Omdat hier gebrek is aan geestkracht.» Na in 't algemeen verklaring te hebben gegeven wat hij daardoor verstaat, bepaalde hij die geestkracht nader, als niet te zijn eene ijdele voorbijgaande geestvervoering, eene loutere geestdrift, maar «de neiging om niet af te wijken van den weg, die men eenmaal overtuigd is geworden de goede te zijn.» Dit hoopt de heer de Man dat ook thans zal geschieden.

De heer REINDERS, mede een der voorstellers, zal steeds voortgaan met onbevooroordeeld, zonder aanzien des persoons, zijn gevoelen te openbaren, hoe men hem dan ook classifice; verschil van gevoelen zal wel altoos bestaan. Hij heeft steeds geijverd tegen den accijns op de eerste levensbehoefte, vooral op het gemaal; maar als hij nu let op de tegenwoordige omstandigheden en op het vooruitzicht, dat de prijzen van het vleesch bij 't behoud van den accijns langer hooger zullen blijven, dan die op de granen; — als hij wijders in aanmerking neemt de schrikbarende afnemng van het gebruik van vleesch, bij de minder gegoeden; — als hij dat alles te zamenvat, dan mag hij niet aarzelen, de afschaffing van het geslagt voor te stellen, als in strijd met de belangen van 9/10 van de bevolking.

En wat het tonnegeld betreft, de afschaffing daarvan zou strekken, om de belemmeringen die op den invoer nog bestaan, op te heffen.

De vrijheid van menschelijke arbeid, de vrijheid van voortbrenging, zegt Spr., zijn de hefboomen van de welvaart der natie. De vrijheid van handel en nijverheid is even noodig op het materieel gebied, als de vrijheid van godsdienst voor de zedelijke ontwikkeling. Dat is zijne leer en dat moet niet verward worden met de toeschrijving van hijoogmerken, en met in het voorstel te lezen, wat er niet in staat. Dat is eene taktiek, om de hoofdzaak en haar verband tot het algemeen belang, op den achtergrond te plaatsen.

Spr. soumt al die beschuldigingen en insinuatien op, zoo als die in de verslagen en in de discussien zijn bijeengebragt, vermengd zelfs met persoonlijke aantijgingen. Hij resumeert ook de stellingen van de tegenstanders en de vele, onbegrijpelijke argumenten, door hen in 't midden gebragt, en die, zegt hij, eigenlijk nederkomen op geringschatting der mindere klasse, en miskenning van den tegenwoordigen nood en den toestand der wetgeving.

Vervolgens weerlegt Spr. breedvoerig de berekeningen in het verslag voorkomende, met betrekking tot den prijs,

waarmede de accijns het vleesch bezwaart. Hij ontkent de stelling, dat de 12 $\frac{1}{2}$ ton van den vleeschaccijns aan den landman zou komen; alleen dan, als er nog monopolie bestond, ware dit mogelijk. — Hij komt terug op de noodzakelijkheid van goed voedsel voor den arbeidsman. — Hij eindigt met de betuiging, dat hij met genoegen gezien heeft, dat vele leden erkennen, dat er iets moet gedaan worden; welnu, zegt hij, men vereenige zich met het voorstel.

Door de Comm. van petitiën worden verslagen uitgebragt op een aantal petitiën betrekkelijk het aanhangige voorstel. — Verzending ter griffie.

Daarna worden de beraadslagingen voortgezet.

De heer HUGENHOLTZ, een der voorstellers, belast zich met de taak tot wederlegging van de aanmerkingen, betreffende het tonnegeld. — Vooraf echter heeft hij een woord in 't midden te brengen, meer als lid der Kamer dan als voorsteller. Er is veel over politieke strekking van het voorstel gesproken, de Minister van Finantien heeft gezegd, dat hij de rigting in het finantiële wantrouwe; de Minister van Buitenl. Zaken, heeft gesproken van versleten rigting, en wilde eene eerlijke oppositie; de heer GROEN heeft gezegd, er zijn onder de voorstellers, die met de politieke strekking onbekend zijn. Neen, dat is zoo niet; — maar de vraag is daar alleen: wat is er van de zaak zelve; komt er bij de zaak wel eene politieke strekking te pas?

Wat aangaat de toedichting van geheime bedoelingen, om op de verkiezingen te werken, en de mannen van het vorig bewind weer aan de groene tafel terug te brengen, bejag van volksgunst enz., zegt Spr., dat ieder zijn particulier en parlementair leven kent, en daarom wil hij rekenschap van zijne deelneming aan het voorstel geven, in verband met de aantijgingen vervat in het voorloopig verslag, wegens politieke demonstratie, staatkundige bedoeling, enz. Hij antwoordt: sedert jaren ben ik overtuigd dat de verhouding der directe en indirecte belastingen verbroken is, dat de indirecte te veel op de mindere standen drukt; dat denkbeeld ben ik steeds toegedaan geweest en, waar het noodig was, heb ik het ter sprake gebragt; ik zal daaraan getrouw blijven, ten zij ik beter overtuigd worde.

Men zegt, er zijn onder de ondertekenaars twee vorige ministers, ergo moet het voorstel eene staatkundige strekking hebben. Spr. geeft eens toe, dat er schijn voor kunne bestaan, maar wat beteekent dat dan nog als reden voor alle mogelijke beschuldigingen? Heeft men niet vroeger, en ook nu, tegen de voorstellers eene geheele aaneenschakeling van miskenningen opgestapeld; ze afgeschetst als vijanden van Koning en Vaderland, als voorstanders van democratie enz. Spr. verdraagt dat alles met gelatenheid, maar zwerft, dat hij nimmer den eed zal verzaken, dien hij op de Grondwet heeft afgelegd, ook al moet hij daarvoor miskenning en verguizing ondervinden.

Men heeft tegen de twee medevoorstellers, leden van het vorig bestuur gezegd, dat zij dit voorstel hebben gedaan uit wraaklust, uit gekrenkte eerbij: is dat geene on gepaste, onbescheiden beschuldiging. Ook tegen hen, die zich aan het voorstel aansloten, heeft men soortgelijke beschuldigingen opgeworpen. Spr. betuigt, dat hij noch van het vorig noch van het tegenwoordig ministerie ooit eenige gunsten verlangd of genoten heeft, maar dat hij steeds zijne onafhankelijkheid heeft bewaard.

Spr. verklaart ronduit dat hij voor die afgetreden mannen de hoogste achting gevoelt, en hunne beginselen deelt, zonder dat hij ooit alles wat van dat Ministerie afkomstig was, onbepaald heeft goedgekeurd: de bewijzen daarvan zijn voorhanden.

Spr. gelooft dat hunne beginselen zijn de goede beginselen van den constitutionnelen monarchalen regeringsvorm voor te staan, en vroeg of laat zal de tijd aanbreken, dat men aan die mannen regt zal laten wedervaren. Het was hem daarom innig aangenaam, hoe onlangs de heeren Rochussef, v. d. Bruggen en anderen aan de mannen van dat vroeger bewind den grootsten lof toebragten, wegens hun persoonlijk karakter en verdiensten. Maar de heer v. d. BRUGGEN zeide, dat dat bewind niet meer in de nationale rigting was geweest; Spr. antwoordt: «de tijd zal leeren welke de nationale rigting is.» Spr. zal intusschen de rigting ondersteunen, die hij voor goed houdt, welke laster en miskenning men dan ook moge verspreiden.

De heer VAN HOVELL meent waarheid te spreken als hij zegt, dat de voorstellers aan menig hard woord en beschuldigingen zijn blootgesteld geweest, en als hij zegt, dat men niet het voorstel door goede argumenten, maar de personen der voorstellers door harde aanvallen heeft getracht te bestrijden. Slechts enkele punten zal hij herinneren. Zoo heeft de Spreker uit Zwolle gezegd, dat het voorstel eene spiegeling was van geldelijk voordeel, met het oog op de kiezers. Als men dat leest, en vooral als de groote menigte het leest, dan vraagt hij, of het geene beschuldiging is, dat de voorstellers tegen den eed van zuivering zouden hebben gezondigd. Zoo heeft men ook gezegd, dat het doel der voorstellers niet is, de armen of de minvermogenen te helpen.

Dat was maar een voorwendsel. Het doel was: politieke ontwerpen te bevorderen. Ja, men heeft zelfs gezegd ge wend slechts voor hulp te willen verlenen; maar ge spot met de ellende. Uit dat weinige kan het blijken, of de voorstellers niet waren blootgesteld aan harde en onverdiende beschuldigingen. Hij herinnert aan het tooneel, gisteren tusschen het Ministerie en de voorstellers plaats gehad. Het Ministerie heeft gesproken van het voeren eener eerlijke oppositie. Het wilde onze oppositie niet kwalificeren,

Hij vraagt het op zijne heert, of het een eerlijken strijd is, dat men den persoon van het hoofd van den Staat in onze politieke geschillen brengt?

Of het een eerlijken strijd is, als men het afgetreden ministerie toezegt, dat het den Koning zou hebben gedwongen. Wat hem betreft, hij heeft dat alles met kalmte aangehoord, omdat hij overtuigd is, dat ieder onbevooroordeelde de voorstellers niet zal veroordeelen, dat zij een voorstel gedaan hebben, om belastingen die op de natie drukken, ten deele te verminderen. Hij houdt zich overtuigd, dat de voorstellers geregtvaardigd zullen worden. In allen gevalle, het geweten is gerust. Hij zal dan ook trachten met kalmte op eenige aanvallen te antwoorden. Mocht hem die kalmte een oogenblik begeben, dan zal hij verschooning vinden in den aard van den aanval. Hij zal drie punten behandelen: 1°. de beschuldiging van inconsequentie; 2°. of de Indische geldmiddelen eene vermindering van de lasten van het moederland veroorlooven, en 3°. kortelĳk betoogen, dat de hervorming van ons belastingstelsel hier te lande in een naauw verband staat met een beter koloniaal bestuur.

1. Ook hij is van inconsequentie beschuldigd. Dit heeft hem verwonderd van den Spr. uit Zwolle te vernemen; want vier jaren geleden heeft dat lid gezegd, dat hij, Spr., was eene specialiteit. En nu heeft dat lid met het oog op drie ministers te kennen gegeven, dat zij specialiteiten waren en dus niet van inconsequentie konden beschuldigd worden. Het bevreemdt hem dus, dat diezelfde meening ook niet op hem is toegepast. Het bevreemdt hem echter, dat hij nog van inconsequentie hoort gevagen. Wij leven toch in een tijd van inconsequentie.

De geheele atmosfeer is daarmede vervuld. Slaat hij het oog op het Ministerie, dan zal hij niet onderzoeken of daar eene zamensetting is tot stand gekomen, ten gevolge van de bekende fabel, dat het lam en de wolf vreedzaam naast elkander zitten. Zou heeft een lid uit Leeuwarden van inconsequentie gesproken. Onder het vorig Ministerie was dat lid ministerieel. Thans verkeeren wij in eenen tijd van eene tegenovergestelde rigting. En nu is dat lid weder ministerieel. Vroeger was dat zelfde lid voor de afschaffing van het tonnage. En nu is hij er tegen. Met verbazing heeft spreker de rede van het lid uit Amsterdam, den heer SCHIMMELPENNING, gehoord, die beweerde, dat de afschaffing van den accijs op het geslacht niets afdeed op de duurte van het vleesch. In vroegere tijd is dat lid opzettelijk uit Londen hier gekomen, om eene Engelsche constitutie in te voeren.

Spreker had gaarne gezien, dat dat lid veeleer het Engelsch belastingstelsel had komen invoeren. Dat lid werd Minister en hield als zodanig eene rede, waarbij hij verklaarde, dat de Regering den druk der belastingen inzag en hij eene verligting, die werd aangekondigd, de medewerking der wetgeving in de eerste plaats inriep voor de accijnsen op het geslacht en het gemaal, waardoor de knellende druk zou ophouden. Als voorbeeld van den atmosfeer van inconsequentie zou hij nu op den Spr. uit Tiel moeten wijzen, maar daar dat lid reeds twee malen werd beantwoord zal spr. zoo vreed niet zijn om die oude wond weder open te rijten. Hij heeft ook groote inconsequentie bij twee tegenstanders van den maatregel waargenomen. Een lid uit de residentie scheijde den toestand der finantien zodanig af, dat de voorstellers beschuldigd werden, dien te willen verzwakken. En toch eindigde dat geachte lid, om bij de Regering er op aan te dringen, dat zij ten spoedigste zonder dralen, onverwijld, onmiddellĳk een voorstel zou doen. De afgevaardigde uit Gooz heeft gewaarschuwd niet onvoorzigtig de accijnsen af te schaffen. Maar moest zich aan de voorvaderen spiegelen. En dat lid besloot zijne rede met eene income-tax van 10 mill. aan te bevelen, ten einde de accijnsen af te schaffen. Zoo spr. zich dus van inconsequentie zou hebben schuldig gemaakt, het zou, toe te schrijven zijn aan den atmosfeer. Maar hij ontkent dat hij inconsequent is.

Men heeft hem zijne nota van 1849 herinnerd, waarin hij betoogde, dat men te zeer op de koloniale bijdragen rekende en dat er meer voor Indie moest gedaan worden. Hij toont aan, wat hij toen verlangde en dat veel van hetgeen hij destijds wenschte door hem verwezen is. Hij meende dat de toekomst niet aan het tegenwoordige moest worden opgeofferd en dat men de behoefte van Indie niet moest verhooren. Wat hij toen verlangde, wenscht hij nog. Hij wilde, dat er op de begrooting geen vermoedelijk, maar een werkelijk batig slot zou gebragt worden. Die wensch is thans minder noodig, want het batig slot is nu meer verzekerd dan toen. Immers het moederland verkrijgt van de overzeesche hulbronnen 141 millioen.

Om die te kunnen bekomen, heeft men thans voor Indie 5 mill. meer dan in 1849. Het te gelde maken en het vervoeren der producten uit Indie, kost toch sedert dien tijd 5 mill. minder, die ten voordeele van Indie komen. De 141 mill. zijn dus meer verzekerd en om die aan het moederland te verstrekken, worden nu 5 mill. meer aan Indie gegeven. Van de vier verbeteringen, die hij in zijne nota verlangde, zijn er reeds drie verwezenlijkt. De goede gevolgen zijn daarvan niet achtgebleven; de druk der Javanen is verminderd. Ook strekt het batig slot eigenlijĳk niet meer tot dekking van gewone uitgaven, maar juist tot amortisatie van schuld, iets hetgeen hij mede verlangd had.

4. Wat nu het tweede punt aangaat, stelt hij eene aanmerking voorop, dat is: men ziet in het voorstel een naauw verband tusschen de koloniale geldmiddelen met die van het moederland. Dit is ook zijn gevoelen. Maar het is zonderling, dat juist dit gevoelen wordt voorgedragen van een partij, die er vroege wel anders over gedacht heeft. In de memorie van beantwoording hebben de voorstellers reeds breedvoerig de bezwaren wederlegd, welke zijn inge-

bragt tegen het gevoelen der voorstellers, dat de Indische geldmiddelen geen hinderpaal opleveren, om tot vermindering van belastingen hier te lande over te gaan.

Dat is ook gedurende deze discussien gebleken. Hij zal deswege dus nog alleen in het midden brengen, dat men hoog heeft opgegeven, dat het eene onmogelijkheid was, te zeer op de koloniale geldmiddelen te rekenen, daar de bazar-regten in Indie waren afgeschaft en dit eene nadeeligen invloed op die geldmiddelen zou uitoefenen. Intusschen is gedurende deze discussien gebleken, dat er bij de afschaffing van die bazar-regten een equivalent daarvoor is daargesteld zoodat die afschaffing geen nadeel zal veroorzaken. De Minister van Finantien, en ook de heer Rochussen hebben bezwaren tegen de Memorie van Beantwoording ontwikkeld. Er zouden in Indie groote uitgaven te doen zijn.

Eene nieuwe organisatie van het Indische leger zou eene meerdere uitgave van 11 mill. vorderen. Voor havens en telegraphen zouden gelden noodig zijn. Spr. zou gewenscht hebben, dat men er ook de spoorwegen had bijgevoegd. Maar tegen die beweringen merkt hij op, dat men bij de daarstelling van vele zaken in Indie de hulp moet inroepen van particuliere krachten. Hij meent, dat men dit met gerustheid kan doen. Hij neemt echter aan, dat al die uitgaven nuttig, noodig en goed zullen zijn, dan zullen zij, z. i., de kracht bestendigen, welke vandaar aan het moederland wordt geschonken. Dan, is het gedane voorstel volstrekt noodig, ten einde men verzekerd blijve van Indie uit die voordeelen te kunnen plukken, welke tot hertoe daarvan getrokken zijn. Verder heeft men er op gewezen, dat bij de gemaakte berekening niet op eenige verhoogde uitgaven zou gerekend zijn. Zoo men echter het cijfer had opgegeven der uitgaven, waarop men gewezen heeft, dan zou het gebleken zijn, dat dit argument niet de minste kracht had. Zoo heeft men gezegd, dat, als een grooter getal ambtenaren in Indie, vermeerdering van productie ten gevolge mogt hebben, men dan maar 1000 ambtenaren derwaarts zenden moest. Spr. ontkent echter, dat de voorstellers dit bewerd hebben. Er is gewag gemaakt van eene verbetering in het stelsel der landrenten, waarvoor meer ambtenaren zullen noodig zijn, maar waardoor ook meer voordeelen zullen verkregen worden. Men heeft gezegd, dat men wel op voordelĳe resultaten rekt, maar dat de staat der producten niet altijd even voordelĳ is en dat hijv. dit jaar slechts 800,000 picols koffij zullen verkregen worden.

Hij antwoordt dat in den regel, hĳkens de ondervinding na eene voordelĳen oogst van twee of drie jaren er een oogst komt, die eenigzins minder voordelĳ is. Daaruit kon echter niet worden afgeleid, dat de cultuur zelve eene vermindering zou hebben ondergaan. De voorstellers hebben eene gemiddelde en gematigde berekening genomen. Ook heeft men op de emancipatie der slaven gewezen. Men heeft gewezen op het antwoord der Voorstellers. Het lid uit Zwolle heeft een gedeelte daarvan voorgelezen en wel bepaaldelĳk de zinsnede, waarin gezegd wordt, dat wanneer men zich zoo ver op het veld der hypothesen waagt, men dan tot het besluit zou moeten komen, dat er aan geene vermindering van lasten te denken valt. Het gemelde lid heeft die zinsnede voorgelezen, maar er tusschen gevoegd: dus de emancipatie der slaven. Die voorstelling is echter niet juist.

De hypothese, waarop de voorstellers het oog hadden, was o. a. dat er volgens het verslag der kamer 22 mill. voor de emancipatie der slaven zouden gevorderd worden. Dat nu was eene zeer groote hypothese. Immers er is te Utrecht vroeger een tijdschrift uitgegeven onder de leiding van den hoogleeraar Ackersdijk, waarin eene berekening voorkomt, dat die emancipatie 7 à 8 mill. zou vereischen. Sedert dien tijd is het getal der slaven verminderd en is ook de prijs of de waarde verlaagd. Men mogt dus de berekening van 22 mill. op goede gronden gewaagd noemen. Dat lid heeft thans de eer lid te zijn van eene onlangs benoemde commissie, aan welke de belangrijke taak is opgedragen, om het gewigtige vraagstuk van de emancipatie te onderzoeken. Spr. hoopt dat dit lid, hetwelk zich die emancipatie zoo zeer aantrekt, ook in den kring der commissie het belang der slaven niet zal achterstellen voor dat der eigenaren.

Thans tot het derde punt gekomen zijnde, wordt het vervolg der besprekingen bij het ver. gevorderde nur tot des avonds bepaald.

AVOND-ZITTING VAN WOENSDAG, 21 DECEMBER.

De heer v. HOËVELL vervolgt zijne heden morgen afgebroken rede. Alvorens tot het 3e deel der rede over te gaan, heeft hij nog een paar woorden in het midden te brengen, nopens de emancipatie der slaven. Hij doet dan opmerken, dat men in het verslag op den voorgrond heeft gesteld, dat die emancipatie 22 millioen zou kosten. En nu de heer GROEN, ook op grond daarvan, het aangeboden voorstel als gewaagd deed voorkomen, nu rekt Spr. het pligt te verklaren, dat, naar zijne meening, de houders van slaven geen regt op eenige vergoeding hebben, omdat het onregt is, menschen te koop tegen de wetten der natuur en tegen het Christendom. Maar het kan nuttig wezen, uit een politiek oogpunt of om andere redenen, dat de Staat, wanneer hij dat onregt herstelt, eenige vergoeding schenkt, maar regt bestaat hier niet.

Spr. gaat nu tot het 3e punt van zijn betoog over, dat de hervorming van het belastingstelsel hier te lande in den geest der voorstellers, en waarvan het gedane voorstel een begin is, in naauw verband staat tot de goede werking van een in zijn oog beter stelsel van koloniaal bestuur. Welk is dat stelsel? Tot zijn genoegen heeft hij, van den hr. GROEN vernomen, dat hij nu verklaarde den spr. te willen

ondersteunen in 't algemeen in de uitvoering van stelsel. Dit was voor spr. een begin, dat hij dat lid tegenover zich gezien had. Bij spr. is dan ook de meening gerezen, of de heer GROEN dat ook zou gebeld hebben omdat hij dacht, dat spr. van stelsel zou veranderd. Maar hij houdt hem aan zijn woord. Hij zal waast denstaan, want deze is steeds hetzelfde stelsel toegedaan. om nu een kort denkbeeld te geven van zijn stelsel koloniaal bestuur, zal hij dit niet doen met woorden welke hij nu spreekt, maar met die, welke hij in 18 geschreven heeft, ten einde daarin een bewijs van consistentie te geven.

Spr. leest de zinsneden daaromtrent voor hierop nekkomende, dat men in Indie niet alleen moet zien op millioenen, daarvan getrokken wordende, maar ook het vele wat op Java te doen en te ontwikkelen is in materiele, morele en intellectuele krachten. Toen en nu dit des Spr. stelsel van koloniaal bestuur. Om nu dat stelsel in practijk te brengen, daartoe kan eene hervorming van ons belastingstelsel hier te lande krachtadig medewerken. Hij zal dit in twee argumenten ontwikkelen: 1°. de nijverheid hier te lande in de behoeften van het Indisch volk moet voorzien, en 2°. dat tot ontwikkeling van Indië door Nederl. elementen, een energiek, krachtvol Nederland volk noodig is.

Wat het eerste punt betreft, beoelt Spr. een kunstmatige nijverheid, maar eene door eigene kracht en ontwikkeling. Hij wil dat, wanneer wij zien hoe Indië tegenwoordig de concurrentie tegenover andere Staten wordt volgehouden. Wanneer men de staten van Java, Indië in de laatste jaren nagaat, dan ziet men, hoe de nijverheid tegenover de vreemde mededinging strijdt, hoe jaarlijks hare krachten toenemen. Maar dat doet ons afschouwen hier te lande gedrukt door zware lasten, welke elders niet bestaan. In Engeland is de nijverheid vrij, hier te lande is zij gedrukt door zware lasten, een gevolg van het belastingstelsel. Die nijverheid vraagt geene bescherming maar zij vraagt regt; zij vraagt, dat die lasten van haar worden afgenomen, en overgebracht daár waar onevenredig heid in het dragen der lasten bestaat.

Spr. las heden morgen eenige zinsneden van een werk van een onzer jeugdige, maar voortreffelijke staathuishoudkundigen, waarin hij zegt, dat voor het buitenland van arbeid bestaat; binnenlands echter niet, ten gevolge van het regt, geleid op alle grondstoffen voor de nijverheid. Duurte veroorzaakt schaarschheid. Eene belasting op het vleesch is dus minder vleesch, de grondstof der nijverheid is dus minder. En dit is niet alleen het geval met vleesch, maar met alle andere levensbehoefden. In Engeland is dit vrij, en hier drukt zulks zwaar. Spr. vraagt dus of, wanneer het belastingstelsel der voorstellers ware ingevoerd, en waarvan het tegenwoordige voorstel een begin is, of men dan niet regt zou doen aan een' ta van volksbestaan, die juist met het oog op Indië, zul het meest verdient? Hij vraagt dus, of het voorstel in verband staat met zijn koloniaal stelsel? — Wij aangaat het tweede punt zegt spr., dat tot ontwikkeling van Ned. elementen in Indië een krachtig Ned.-volk noodig is, vooral van dat gedeelte van het Ned. volk, 't welk men de middelklasse noemt.

Men ziet het gevolg, wanneer een krachtvol volk zijn elementen naar Indië overbrengt. Men zie Engeland. Om in onzen Archipel ziet men Engelsche particulieren zich nederzetten, nieuwe bronnen opzoeken en vinden. Spr. wij op die mannen, die op onze eilanden, verwaarloosd door de Nederlanders, zich nederzetten, en door eigene kracht zich niet alleen vestigen, maar schatten verzamelen en de nijverheid ontwikkelen: het zijn vreemdelingen, meest Engelschen. Bij ons zien wij naar Indië gaan hen, die voren verzekerd zijn door het Gouvernement als ambtenaren geplaatst te worden, maar niet die krachtvolle mannen die als het ware op avontuur uitgaan. Een enkel voorbeeld nog op wetenschappelijk terrein. Onze natuurkundige commissie, die jaren in Indië met vrucht gewerkt heeft, staat uit bijna alleen vreemdelingen. Het gebrek aan een kracht bij onze Natie, is aan onderscheidene oorzaken te schrijven; eene daarvan is de slechte voeding. Maar zegt de heer OOSTING, het vleesch is geen noodzakelĳ voedsel; het noodzakelĳste is het brood.

Spr. moet daarop zeggen, dat hij de wetenschappelijke wereld aan zijne zijde heeft, b. v. den hoogleeraar Mulder in zijn werkje: de voeding in Nederland, in verband den Volksgeest. Spr. kan dien schrijver weinig aanhalen want hier is geene politieke zijde te zoeken. Men kan niet honden voor contrabande, en zeggen, het komt die partij. Dat boekje nu zegt, dat het gebrek aan een kracht een gevolg is van het gebrek aan dierlijk voedsel en schrijft aan het krachtig diët der Engelschen, de ge kracht die Natie toe.

De heer OOSTING heeft ook een argument voor zijn stelling ontleend uit het spreekwoord, dat men niet vleesch, maar broodgebek. Spr. zal dat argument, ofschoon het zoo sterk niet is als zijn boek, echter niet deden afwijzen. Hij stelt, namelijk, gemeld lid voor, een jaar proef te nemen, en zich een jaar van vleesch te onthouden en als hij dan zijn argument nog volhoudt, dan zal hij nog zeggen, dat hij zich vergist, want dan zullen argumenten nog veel flauwer zijn. Neen, eene betere voor zal van ons volk een krachtig volk maken. Spr. zal daartoe werken, zoo lang hij lid der Kamer is. Veel kan de gever ten deze niet doen; maar wat hij kan, behoort te doen, d. i. de belemmeringen, welke eene betere ding in den weg staan, opheffen. Daartoe strekt gedeelte het gedane voorstel.

Maar de heer GROEN heeft gezegd, dat wilt gij gij wilt alleen uwe politieke inzichten bevorderen: —

het vischee ligt een engel verborgen. Na die vergelijking... het spr. ook een engel bezigen, niet met dat talent, maar... de toepassing even juist. De heer GROEN zegt, er ligt... een engel verborgen. De voorstellers zeggen, dat op dit... ogenblik het vleesch slechts door de rijken wordt gebruikt;... zij willen trachten, dat ook anderen dit nuttigen. Daarom... stellen zij de afschaffing van den accijs voor: meer kunnen... zij niet doen. Welnu, nu staan zij aan een goudvisch... vijver. Daarin bevinden zich eenige groote vissen, die... zeggen tegen de anderen: hapt niet toe, want er is een... engel achten. De stompers gelooven 't en gaan heen, maar... de andere, die gewaarschuld hadden, happen toe. Ja, de... voorstellers willen trachten een krachtig volk te krijgen;... zij wilden den druk, waar die onrechtvaardig is, wegnemen.

Maar nu hoort Spr. den heer FORST, die zegt: dat... moogt gij niet doen, want de Voorzienigheid wil 't niet. Ook die redenaar heeft de voorstellers harde woorden toegevoegd. Hij heeft gezegd: gij tracht den druk van sommige... standen weg te nemen; maar wij vertrouwen u niet; gij... wilt meer, gij zijt die partij, welke alle standen gelijk... hapt, de eigendommen wilt verdeelen. Dus, zegt Spr.,... wij zijn socialisten en communisten, omdat wij trachten een... stand te verlichten, die te veel gedrukt is. Als dat commu... nisme is, dan verklaart Spr. een communist te zijn. Als dat... communisme is, dat men het onrecht wegneemt, dat men... hetgeen een voorrecht is, tracht te verminderen, ja dan is... Spr. een communist. Maar erger is wat gemelde Spr. heeft... gezegd, dat omdat, naar zijne meening, dergelijke poging, als de voorstellers op het oog hebben, nergens gelukt is, zij daarin de hand der Voorzienigheid moesten zien, en dat zij dus toch niets kunnen doen. Het is reeds gezegd, dat... lid vergist zich. De pogingen elders zijn gelukt. Maar aan... genomen, het ware niet gelukt, dan is zoodanige leer, zulke... gevolgtrekking toch verschrikkelijk. De heer THORBECKE... heeft die bestempeld met den naam van Turksch fatalismus;... Spr. noemt die eene onzalige oude ultra-orthodox-Dordtsche... leer. Als die leer opgaat, dat, omdat eene poging niet gelukt, men daarin den vinger Gods moet zien en niet verder gaan, waar zou het dan heen? Als men b. v. zoo gedacht had... sedert eeuwen omtrent het omzeilen der Noordpool waar... lijk die weg zou niet gevonden zijn. Neen, om iets goeds... tot stand te brengen, kost dit strijd. Spr. is overtuigd, dat... loe beter eene zaak is, juist hoe meer strijd men... ondervindt. Hij is overtuigd, dat men hier ook geplaatst... is, niet om te wachten, maar om te strijden. Het is eene... goede zaak, te trachten in dit land eene klasse der Maat... schappij te onthefven, welke tot dusverre onrechtvaardig... heggend is. Hij vreest niet, als daarvoor strijd noodig is, dien vol te houden. Hij zal strijd voeren met een gerust... geweten, tot zoo lang de Voorzienigheid hem tot ziele heeft.

De heer DIRKS maakt het woord voor een persoonlijk... feit. De vorige Spr. heeft hem namelijk dezen persoon... schuldig, dat hij ministeriaal is onder het vorige kabinet... het tegenwoordige ministerie, zoodat hij eigenlijk zou zijn... een politieke weerhaan.

De Voorzitter ziet daarin geen persoonlijk feit, en zou... dus wenschen de zaak aan de beslissing der Vergadering... over te laten.

De heer DIRKS onderwerpt zich gaarne aan dat oordeel, en hij zal den Spr. antwoorden als hem daartoe in de... der redenaars het woord zal gegeven zijn. Mogt daartoe... echter door omstandigheden geen gelegenheid zijn, dan... verklaart hij reeds dit oogenblik het gezegde voor volstrekt... onwaarheid.

De Voorzitter zegt den heer DIRKS dank voor het afmaken van... zijn betoog. Het is wezenlijk van belang bij deze... discussie, zoo min mogelijk in de verschillende gezegden... der redenaars over en weder persoonlijke feiten te zien.

De heer STORM heeft de beschuldigingen, zoo velerzijds... tegen de voorstellers geuit, wel niet met kalmte aan... hoord, maar zal die niettemin met kalmte beantwoorden. Hij heeft gaarne medegewerkt tot het voorstel dat dien... moet, om der mindere klasse tot onthefving te strekken. Wanneer... nu dat voorstel uit zijnen aard populair is, zoo als dit... ook blijkt uit de vele adressen tot adhaesie; — levert dit... dan eene rede op, om de voorstellers te verdenken van de... Regering te willen bemoeijelijken? Is dan wellicht de Rege... ring niet populair? Hij was een voorstander van het vorig... Bestuur om den politieken gang van zaken, door dat... Bestuur gevolgd. Dat nu het tegenwoordig Ministerie de... beginselen, nu dat Bestuur niet doet, is dat de schuld... van de voorstellers?

In deze vergadering te verwerpen, maar wie gaf het recht om... de bedoelingen der voorstellers in verdenking te brengen? Ziet hij niet met meer recht aan de bestrijders kunnen... tegenwerpen: zij bestrijden het voorstel uit politieke voor... ingenomenheid? Indien eens het voorstel door de Regering... ware gedaan, wat zou er dan gebeurd zijn? De voorstellers... zonden het hebben aangenomen. En de tegenstanders? Ook... zij zouden er zich dan niet tegen hebben verzet. Welnu, hij... laat dan over te beslissen, wie het best in het algemeen... belang handelt: de voorstellers of de bestrijders, de voor... stellers, die alleen op de zaken het oog gevestigd hebben; of de bestrijders, die op de personen letten? Eene andere... bedenking was: de voorstellers willen werken op de verkie... zingen. Maar hij antwoordt, dat zij het gerust aan het... gezind verstaan en de vaderlandsliefde der kiezers overlaten, of zij hun mandaat waardig zijn, mits men aan de verkie... zingen den vrijen loop late en men daar niet indringen... moege als zelfzuchtige leiders. Hij voor zich wacht... gerust den uitslag der volgende verkiezingen af. Ook dit... verwijt is dan ook al weder eene van die opgeraapte be... schuldigingen, waaraan de voorstellers en hunne partij voort... drend zijn blootgesteld. Hij zal als nu meer bepaaldelijk... beantwoorden twee ministers, die gisteren het woord hebben

gevoerd. De eerste, de Min. van Fin. had bewerd, dat... het voorstel is eene bespotting van de Nabis, hetwelk aan... de vergeetelheid behoort te worden prijs gegeven. De andere... Min., die van Buitenl. Zaken, had zich het recht gegeven, de... eerlijkheid der voorstellers in twiifel te trekken.

Is het nu niet ongehoord, dat zulke beschuldigingen aan... negen leden der Kamer worden voorgedaan? Is dat niet eene... handelwijze, Nederlandsche Ministers onwaardig? Hij... protesteert dan ook ten sterkste tegen dergelijke aantijgingen. De Minister van Justitie bewerde, dat door het voor... stel de mindere standen van het volk niet zouden worden gebaat, maar dit alleen zou zijn ten voordele der meervermogen... den. Maar op dit punt moet Spr. alleen herinneren aan het adres... van een voornaam sleger, die aannemt het vleesch 10 cents... per Ned. pond goedkoop te leveren; en nog iets: bij zelve... aanbesteding van vleesch in Rotterdam, op 16 December... plaats gehad, werd aangenomen om, na de aanneming van... het voorstel, het vleesch 5 cents per pond goedkoop... te leveren dan aanbesteed is. Hij komt nu terug op de... stelling van den Minister van Buitenlandse Zaken, op... gisteren voorgedragen: Die Minister neemt een regerings... beginsel aan, dat alle beginselen van den constitutionelen... regeringsvorm omverwerpt.

Spr. zegt: de Troon moet verheven zijn boven alle poli... tieke twisten. De Koning kan gech kwaad doen; de Koning... moet buiten alle discussie worden gehouden. Maar nu wil... len de Ministers den Koning als handelenden persoon hier... invoeren. Daardoor berooven zij de Kroon van een der... edelste regten, en miskennen zij geheel het beginsel der... ministeriële verantwoordelijkheid. Zoo doende wordt alle... denkbeeld van vrije parlementaire discussie weggenomen. Als de Ministers zeggen: zoo wil het de Koning, wie zal... zich dan verzetten, bij den eerbied, dien men aan den... persoon van het Hoofd des Staats verschuldigd is? Maar... strijdt dit dan niet met alle begrip van ministeriële ver... antwoordelijkheid. Intusschen bewerde men, dat juist in... deze gedragslijn het verschil ligt met het vorig Ministerie. Daardoor verkondigen dan de Ministers eene leer, die zam... hangt met inconstitutionele ketterijen, met absurditeiten, waartegen hij protesteert in het belang van het Konings... schap en van de constitutionele beginselen.

Eindelijk moet hij nog behandelen het punt nopens de... vrees voor oorlog en de staatkundige verwickelingen, die... het voorstel zouden in den weg staan. Als het ooit waar... is, dat de vrees voor het kwaad erger is dan het kwaad... zelf, dan is dit zeer zeker hier van toepassing. Sedert jaren... reeds heeft dergelijke vrees er toe geleid, om miljoenen te... verkwesten; altoos is men met dat thema voor den dag... gekomen. Men heeft inderdaad dat denkbeeld van vrees... geëxploiteerd; maar dat denkbeeld werkt nadelig op het... volk. Het geeft het angst en verlamming, dit werkt nade...elig op de navorheid en den handel, dit belemmert de... aanwending van de middelen, blaas op alle klassen terug. Maar hij zegt: zoop er al vrees voor oorlog bestaat, moet... dan niet handlen in een afgaan, om de gezaren af te wenden? De... Minister van Buitenlandse Zaken heeft zelfs in 1851 op het... oogenblik van den coup d'état in Frankrijk, als lid der... Kamer voorgesteld, de discussie over de begrooting te be... korten, om te doen blijken, hoe eensgezind wij waren. Maar wat nu het tegenwoordig oogenblik betreft, is er... dan werkelijk vrees voor oorlog, waarin ons land zou... kunnen worden betrokken? Ook hier beperpt hij zich op... den Minister van Buitenlandse Zaken, wat deze als lid... der Kamer heeft gezegd bij de discussie over de conversie... wet in December 1852. De heer VAN HALL heeft toen zelf... verklaard geen vrees te koesteren voor den politieken toestand... in Europa, en die vrees vooral niet te hebben, nadat... de tegenwoordige Keizer van Frankrijk gezegd had: Het... keizerschap is de vrede. Naar aanleiding der opmerking... van den Minister van Justitie, dat Perzie zich voor Rusland... heeft verklaard, zegt Spr., dat dit juist Turkije nog meer... zal leiden tot voorzigtigheid en toetreding tot de mogend... heden. Buitendien bestaat ook daarom geen vrees voor... oorlog, omdat de mogendheden vredesgezind zijn en aan... allen ontbreekt een groot krijgsmaterieel, dat is; het geld.

De MINISTER VAN FINANTIEN herinnert, dat er hier veel... en op velerlei wijze is voorgedragen over het onderwerp, waarmede de Vergadering zich bezig houdt; maar in al wat... er gezegd is, is er inderdaad weinig, dat zoo zeer mag... worden afgekeurd als de woorden, die den vorigen spreker... zijn ontvallen. Het was een bitter woord, dat zich die... spreker had veroorloofd; maar Z. Exc. geloof, dat er gren...zen moeten zijn in de vrijheid, die men in deze Vergadering... heeft om zijn gevoelen uit te drukken. Het is hem geluk... ken, dat die spreker nog altijd vervuld is van het denk... beeld, dat door zijn voorstel het leed zal worden verzacht, waarin velen in het land verkeeren. Maar als nu velen... meenen en in gemoede oordeelen, dat dat leed niet door... het voorstel kan worden verzacht, — staat het hun dan... niet vrij, te beweerden, dat de maatregel is eene bespot... ting van hen, aan wie het dagelijks brood ontbreekt, die... het noodigste voedsel missen, door hun voor te spiegelen dat... men hun door het voorstel vleesch zou kunnen geven, een... voedsel, dat niet in hun bereik ligt en ook niet in hun bereik... zal gebracht worden, ook dan niet, wanneer de prijs van het... vleesch met 10 cts. zal worden vermindert.

Het is daarom verschoonbaar, wanneer men over die... klasse leed gevoelt en zijne deelneming daarover op krach... tige wijze aan den dag legt, maar, wanneer men nu het... recht heeft, zich tegen dit voorstel te verklaren, daar... over zijne meening te ontwikkelen en te zeggen: gij dwaalt, wie geeft aan een der voorstellers het recht, aan de mi... nisters des konings toe te roepen, gij zijt onwaardige mi... nisters? Wanneer dat lid de vrijheid meent te hebben zoo... iets te zeggen, dan vraagt Z. Exc. op zijne beurt of hij ook... niet gerechtigd zou zijn, te vragen: of dat lid wel een

waardig ongevraagd is. Hij zal oecnevel de vraag niet... doen, maar indien de spreker tot eene dergelijke uitdruk... king meent het recht te bezitten, dan zou er ook wel bij... den Minister aanleiding kunnen bestaan, de gemelde... vraag te doen.

De Min. van Justitie zegt, dat hij over de rede van... den heer STORM misschien het stilzwijgen had kunnen bewaren;... omdat, zoo hij zich niet bedriegt, die spreker verkeerd heeft... voorgesteld, wat Z. Exc. gisteren had aangevoerd. Ofschoon de... Min. overtuigd is, dat eene afschaffing der belasting op het ge... slacht weinig of niet den prijs van het vleesch zal doen dalen, ofschoon hij daarvan volkomen overtuigd is, — heeft hij dit... nochtan niet aangevoerd en is dit niet de grond geweest, wa... rop hij het voorstel heeft bestreden. Maar die grond... was daarin gelegen, dat, wanneer er rede kon zijn van... ontlasting, de mees daartoe bij dit voorstel genomen, de... slechtst mogelijke keus is; omdat alleen de hoogere klasse... er mede gebaat is en de maatregel toch zal moeten strekken, om de... lagere klasse van druk te onthefven. Maar hij moet... het woord opvatten, omdat de heer STORM aan den Min. van... Buitenl. Zaken, op dit oogenblik niet ter vergadering aan... wesig, in den mond had gelegd de beschuldiging van On... eerlijkheid bij de voorstellers.

Z. Exc. nu heeft de rede van dien Min. aangehoord en... heeft haar nog levendig voor den geest. Hij heeft daaruit... verstaan, dat de Min. van Buitenl. Zaken heeft gezegd: in... de verlegen voorstelling eene oppositie wenschelijk te achten;... maar hij hoopte dat dit mocht zijn eene eerlijke oppositie; hij... noemde eene eerlijke oppositie zoodanig eene, welke uit... overtuiging ontstaat; maar hij noemde eene oneerlijke op... positie die, welke in strijd is met eene uitgedrukte over... tuiging. Of dit nu hier van toepassing was, liet de Min. van... Buitenl. Zaken aan het oordeel der vergadering over. Ziedaar dus wat die Min. hoofdzakelijk had in het midden... gebracht en daarin ligt voorzeker geen reden opgesloten, het... tot eene beschuldiging van oneerlijkheid te maken. Wat... nu het constitutioneel beginsel betreft, heeft de Min. van... Buitenl. Zaken gezegd: de Koning alleen regert, maar de... Ministers zijn verantwoordelijk voor de regeringsdaden. Dit... nu wordt geheel door Grondwet bevestigd, en ook Z. Exc. is... dat gevoelen toegedaan, dat wij niet hebben bloot een... naam-Koning. Hij erkent echter, dat, indien de Koning... eenige regeringsdaad wilde verrigten, die streed met onze... vrijheden en regten en met de belangen des lands, alsdan... de Ministers hun ontslag zouden behooren aan te bieden.

Dit staat ook met zoovele woorden in het artikel der... Grondwet: «De Koning is onschendbaar; de Ministers zijn... verantwoordelijk,» en onmiddellijk volgt daar op: «De Uit... voerende magt berust bij den Koning,» niet bij de ministers, en dit moet hij al dadelijk zeggen in antwoord op den H. STORM; maar die bepaling behelst dan ook een garantie... tegen misbruiken, die de Koning in regeringsdaden zou... kunnen maken. In dergelijke vrees bij de uitspraak van den... heer STORM vreesde omtrent hetgeen Z. Exc. had in het midden... gebracht, betrekkelijk vrees voor oorlog. Z. Exc. had gezegd, dat de politieke horizon donker is van vele zijden. Dit... denkbeeld op zich zelf te nitien, is voorzeker niet wenschelijk... noch raadzaam.

Dit denkbeeld kan inderdaad spruit verwekken en na... deelig werken op het credit van den Staat, maar wanneer... men toch de gronden moet opgeven, waarom men het voor... stel wederlegt en bestrijdt; wanneer men omtrent, dat het... thans, op dit oogenblik, niet raadzaam is, belastingen af... te schaffen, uit een politiek oogpunt, — dan mag men die... redenen wel opgeven. Het Minister had die niet geprovoceerd, maar wel de voorstellers. De heer STORM intusschen had... zich betrekkelijk den oorlog volkomen gerustgesteld. Z. Exc. hoopt van harte, dat de uitkomst aan die verwachting zal... beantwoorden. Hij geloof, echter, dat men er anders over... denkt, en dat er ook wel reden voor bedroefheid bestaat. Het kan zeer wel gebeuren, dat Nederland er buiten is;... maar er zou weinig ontbreken, of dit zou wel het geval... kunnen zijn. Uit dat oogpunt, is voorzigtigheid hoogst... aan te raden.

De heer THORBECKE heeft de beide ministers beantwoord... en wijst er op hoe de voorstellers hebben bloot gestaan aan... onderscheidene insinuatien en hoe de parlementaire waar... digheid ten hunne opzichte is nu het oog verloren.

Na nog eenige woordenwisseling stelt de heer VAN GOL... STEIN als motie van orde voor de afgevaardigde Beraadsla... gingen te sluiten, dat de quaestie van weerzide genoe... is toegelicht. Onderscheidene leden verklaren zich daartegen. Zij wenschen hunne stem te mitiveren; anderen die dat... ook willen, zullen er echter voor stemmen, omdat er nog... zoo vele sprekers zijn ingeschreven en alsdan het einde... der discussie niet is te voorzien. Anders leden vragen het... woord over persoonlijke feiten wegens verkeerde opvattingen... over en weder. — De Voorzitter is herhaaldelijk genood... zaakt, sommige sprekers te verzoeken zich te willen bepalen... bij de motie van orde.

Na nog eenige levendige woordenwisseling, wordt de... motie tot sluiting aangenomen met 43 tegen 16 stemmen. Daarna komen de artikelen in discussie.

Bij art. 1 (het tonnegeld) verklaren de heeren VAN... HEDEN, REINSTEIN, HOFFMAN, DIRKS, SANDER en HAUB... zich wel voor de afschaffing, maar voegen er bij, dat het... initiatief moet uitgaan van de Regering, waarop de heer... VAN HOEVELL antwoordt, dat de handel er nu zoo over... denkt, want dat deze algemeen op de afschaffing van het... tonnegeld heeft aangedrongen, door verzoek tot aanneming... van het voorstel.

Art. 1 wordt verworpen met 41 tegen 22 stemmen. Art. 2, 3 en 4 insgelijks (de afschaffing van den accijs op het geslacht en vrije invoer van vleesch). Daarna is het geheele ontwerp verworpen met 41 tegen 24 stemmen.

Tegen de heeren Rochussen, Storm van 's Gravesande, van Reede van Oudthoorn, Godefroi, Mackay, van Goltstein, Taets van Amerongen, van Nispen van Sevenaer, Engelen, Sander, Sleswijk Vening, Bieruma Oosting, Dirks, van Asch van Wijck, Schuerbecque Boeijs, Groen van Prinstere, Gevers van Endegeest, van Foreest, de Brauw, Wintgens, Schimmelpenninck van der Oije, Elout, van der Bruggen, van Franck, Rijk, Heenskerk, Donker, van der Veen, van Deinse, van Heiden Reinsteijn, Baud, Stolte, van Rappard, van der Poel, van Lijnden, Hoffman, de Kempnaer, graaf Schimmelpenninck, Bosscha, Hoekwater en de Voorzitter (Boreel van Hogelanden.)

Voor de heeren: de Lom de Berg, Hugenholtz, Zijlker, Reinders, Blaupot ten Cate, van Bosse, Hengst, Slicher van Domburg, Jespers, Thorbecke, de Poorter, Meeussen, van Hoëvell, Strens, Luyhen, Storm, Westerhoff, Beens, van Eck, Bots, van Wintershoven, Sloet tot Oldhuis, Dommer van Poldersveldt en de Man.

De Voorzitter stelt voor, de discussie over de inkwartieringen te bepalen op den 14 Februarij, 's namiddags ten 2 ure.

Over die bepaling ontstaat verschil; bij hoofdelijke omvraag staken de stemmen, zoodat in eene volgende vergadering moet worden beslist.

Als nu wordt de vergadering gescheiden tot nadere bijeenkomst.

(Op het slot der zitting komen wij uitvoeriger terug).

Eerste Kamer.

(VERVOLG EN SLOT VAN HET VERSLAG OVER DE BEGROOTINGSWETTEN.)

Vele leden zouden gaarne eene belangrijke uitbreiding van het wapen der maréchaussée in het belang der algemeene politie tot stand gebragt zien. Zoodanige uitbreiding kwam hun, voornamelijk ook in verband met den slechten toestand van de politie ten platte lande noodzakelijk voor.

XIde HOOFDSTUK. *Departement van Kolonien.* Ondercheidene leden hebben gemeend bij deze gelegenheid hunne tevredenheid te mogen uitdrukken over de gunstige resultaten, welke de toenemende bloei van onze Oost-Indische kolonien vooral ook ten behoeve der geldmiddelen van het moederland, voortdurend oplevert.

Eenige leden hebben zich weder beklagd over de onvolledigheid der begrootingswet voor dit hoofdstuk, omdat daarop geene sommen staan uitgetrokken voor uitgaven, die hier te lande ten behoeve onzer kolonien worden gedaan.

Eenige leden hebben hun verlangen megedeeld, dat aan de Regering in overweging zoude worden gegeven, om zoo spoedig mogelijk het publiek bekend te maken met den uitslag van het mineralogisch onderzoek in Oost-Indie. De zoo belangrijke zorg voor de verbetering der middelen van gemeenschap, zoowel te lande als op de rivieren in onze Oost-Indische bezittingen, werd ook door eenige leden voortdurend aan de Regering aanbevolen. Eindelijk heeft men over 't algemeen goedgekeurd, dat de Regering het beginsel eener emancipatie der slaven verlangt aan te nemen, en dat zij aan eene Staats-commissie heeft opgedragen, de meest geschikte middelen te onderzoeken, door welke dat doel het best zoude kunnen worden bereikt.

WET OP DE MIDDELEN.

Zeer vele leden hebben ter gelegenheid der behandeling van dit ontwerp in de Afdeelingen het beginsel toegejuicht, dat tegenover de renten, welke jaarlijks ten gevolge der reeds tot stand gebragte, of nog te bewerkstelligen amortisatie van schuld, zijn of zullen worden bespaard, een evenredig bedrag aan lasten, inzonderheid van die, welke op de minvermogene klassen der bevolking het meest drukken, gevoelig zal kunnen worden opgeheven. De meeste leden wenschten echter geenszins voortuit te loopen op den weg, welke de Regering zal meenen te moeten inslaan, om dat doel te bereiken. Slechts eenige leden hadden gewenscht, dat de Regering nu reeds verder ware gegaan, daar zij meenden dat het tijdstip gekomen is, om aan de Natie eene vermindering van lasten toe te kennen. Zij hadden dus gaarne gezien, dat reeds bij deze voordragt van regeringswege een daartoe strekkend voorstel aan de Vertegenwoordiging ware gedaan.

Overigens zijn door onderscheidene dezer leden wenschen geopenbaard omtrent de middelen, die naar hun inzien op vermindering of afschaffing de meeste aanspraak schijnen te kunnen maken. Daaromtrent waren echter de gevoelens zeer verdeeld: vermits door sommigen het eene, door anderen weder een ander belastingsmiddel meer bijzonder daartoe werd aanbevolen.

Verscheidene andere leden hebben zich met de hierboven vermeldde gevoelens en wenschen niet vereenigd. Volgens hen schenen de tijdsomstandigheden geenszins te gedoogen om nu reeds op afschaffing van belastingen bedacht te zijn. Zij hebben zich derhalve onthouden van het mededeelen van beschouwingen, of het uiten van wenschen, die zouden kunnen schijnen de strekking te hebben, om reeds nu aan zoodanige afschaffing bevorderlijk te zijn.

Met betrekking tot het patentregt hebben eenige leden eene partiële herziening der wetten op dat middel verlangd, met het oog op die bedrijven, welke inzonderheid door de toepassing der stoomkracht worden uitgeoefend. Zij meenden, dat daardoor eene onevenredigheid in de toepassing dier verordeningen is ontstaan, welke eene herziening op dit punt noodzakelijk maakt. — Tegenover dezen wensch naar partiële herziening, hebben andere leden, die tegen

het stelsel zelfs meerdere bezwaren opperden, eene algemeene herziening der patentwetten vooral wenschelijk gekeurd.

Daar er weldra eene algemeene herziening van het porto der brieven te gemoet gezien wordt, wenschten eenige leden in overweging te geven, dat men dan vooral tot eene vermindering van het klimmende porto van gewigt vooral van kleine pakketten zal overgaan.

Omtrent de Staatsloterij waren de gevoelens schier eenparig. Hoezeer men bijna algemeen de loterij, als middel van inkomst wilde behouden, wenschte men echter tevens bij de Regering zeer nadrukkelijk aan te dringen op eene spoedige meer doelmatige inrigting. De misbruiken, die inzonderheid door middel van de huurloten plaats hebben, en de buitensporig hooge winsten, door de collecteurs genoten, maken eene verandering van de tegenwoordige inrigting onontbeerlijk.

Enkele leden hebben eene afschaffing van alle leges in overweging gegeven. Behouden wordende, zouden dezelve, huns inziens, althans aan de schatkist moeten vervallen, met toekenning eener evenredige verhooging van bezoldiging aan de belanghebbende ambtenaren.

DISCUSSIE, 1ste KAMER.

ZITTING VAN WOENSDAG, 21 DECEMBER.

BERAADSLAGINGEN OVER DE BEGROOTINGSWETTEN VOOR 1854.

De heer VAN RIJCKEVORSEL dringt er op aan, dat de Delftsche academie op de begrooting worde gebragt. Hij zou wanneer dit een volgend jaar weder niet het geval mogt zijn, het Vde hoofdstuk afstemmen. — Verder drukt Spr. zijn leedwezen uit, dat de Regering in de Mem. van Beantw. heeft gezegd, dat hij haar de noodzakelijkheid eener regeling van de tucht op de koopvaardij-schepen niet zoozeer is gebleken. Hij dringt op dit punt nader aan, en wijst de, volgens zijne meening, dringende noodzakelijkheid daarvan aan. Vooral zijn maatregelen genomen, tot voorkoming der desertie van matrozen, bijaldien de indiening eener algemeene wet op de tucht voor alsnog bezwaarlijk is. Hij wijst op het decreet van den President der Fransche Republiek, van Maart 1852, op dit stuk, en op de goede werking daarvan; wordende aldaar de deserteurs op een Rijks-oorlogschip geplaatst, en de gage ten dele tot behoud aan de reeders, die het verlies hebben geleden.

De heer MARTENS VAN SEVENHOVEN dringt aan op de indiening eener wet op de waterschapsbesturen. Ook betoogt hij de noodzakelijkheid eener wet op de algemeene politie.

De heer VAN WESSEM deelt de beschouwingen van den laatsten Spr. omtrent het eerste punt. Overal ziet men deswege de provinciale verordeningen en hij meent, dat de Prov. Staten deswege de wet vooruitloopen. Bovendien zijn die verordeningen zonder kracht, omdat daaraan strafbepalingen ontbreken.

De MINISTER VAN JUSTITIE zegt, dat hem het door den eersten Spr. aangevoerde zeer ter harte gaat, in het belang onzer zich meer en meer uithredende koopvaardijvloot. De bloei dier vloot is toenemende, niettegenstaande de bezwaren door desertie enz. Hij meent, dat men, als men den in Frankrijk gevolgden weg wil bewandelen, men dan verder zal moeten gaan, en den scheepskapitein tot zekere autoriteit maken, waardoor men zou afwijken van de vrijwillige gagementen, waaronder onze scheepvaart bloeit. De informatien van Z. Exc. zijn dat de maatregel in Frankrijk nog te kort werkt, om daarover met grond te kunnen oordeelen. De desertie heeft bovendien hoofdzakelijk plaats in de Kolonien waar goud werd gezocht, en daar zou de wet weinig afdoen.

Z. Exc. vreest eerder, dat de wet af zou schrikken voor het aangaan van gagementen. De politie doet, hier en elders, zooveel mogelijk om de desertie tegen te gaan. Omtrent de politie geeft de Min. te kennen, dat de bevoegdheid der politie reeds in onze wetten ligt, zoo in gewestelijke als plaatselijke verordeningen en reglementen. Hij erkent dat de politie, vooral ten platten lande, onvoldoende is en de Min. houdt zich onheilig daarin van lieverdele, zooveel mogelijk, verbetering te brengen. Eindelijk wat betreft eene wet nopens de waterschapsbesturen, men weet dat door de vorige Reg. eene wet is voorgedragen. Daarop zijn door het tegenwoordig Kabinet aanmerkingen gemaakt, maar de zaak is in behandeling en spoedig hoopt de Reg. deswege in gereedheid te zijn.

De MIN. VAN BUITENL. ZAKEN zegt, dat reeds sinds Mei deliberatien zijn gevoerd over het sluiten van verdragen met het buitenland, omtrent de desertie. De zaak is echter niet zoo gemakkelijk, met het oog op de wet nopens de vreemdelingen. Er kan met het oog daarop, geene uitwisseling van vreemdelingen plaats hebben. — Wat betreft de meening, om consuls in Australië te hebben, over de noodzakelijkheid daarvan zal de Regering moeten oordeelen.

De heer VAN RIJCKEVORSEL komt nader terug op het punt, nopens de desertie der matrozen. Hij dringt aan op strafbepalingen, vermits een burgerlijk rechtsgeding tóch niets kan uitrigten: immers van den matroos is niets te halen.

De heer VAN DAM VAN ISSELT dringt aan op verbetering der veldpolitie. De inlichtingen deswege, door den minister van Justitie gegeven, hebben hem niet voldaan. Hij gelooft dat de regeling der veldpolitie in verhand zou kunnen worden gebragt met de regeling der plattelands-schutterij.

De heer LOTSJ deelt het gevoelen van den Minister van Justitie omtrent twee punten. Hij is het eens, dat eene algemeene wet op de Rijkspolitie ondoenlijk is, waardoor

te groote sommen noodeloos zouden worden verspild. Hij is het ook eens, dat eene wet op de desertie voor de koopvaardijvloot bezwaarlijk is. — Omtrent een derde punt, buiten 's lands al het mogelijke wordt gedaan om desertie te voorkomen; hieromtrent is Spr. het niet geheel eens, vooral niet in de Engelsche havens. Hij dringt aan, dat daarvoor maatregelen in Engeland worden genomen.

De heer VAN NISPEN betoogt het gebrekkige der politien platte lande. Hij dringt aan op eene uitbreiding der maréchaussée te voet.

De heer SASSEN toont aan, dat de Prov. Staten wel de gelijk het regt hebben, verordeningen nopens de waterschappen te maken, zonder dat er alvorens ten deze een algemeene wet tot stand gebragt zij, zoolang die wet niet is, hebben de Prov. Staten de uitgebreidste magt te deze onder goedkeuring des konings.

De heer MARTENS komt nader op zijne rede terug.

De heer DE KEMPENAER bestrijdt de meening van den voorlaatsten spreker. De grondwet heeft niet gewild; dat de Prov. Staten eigendunkelijk over waterschapsbesturen zouden beschikken, die Grondwet heeft eene wet gewild. Spr. zou het betreuren als door het achterblijven der wet tot in het oneindige reglementen zouden kunnen worden daargesteld, zonder medewerking van den wetgever.

De heer SASSEN wil geenszins medewerking tot uitstel der bedoelde wet; maar zoolang deze er niet is, hebben de Provinc. Staten onbeperkte magt, onder goedkeuring des Konings.

De MINISTER VAN JUSTITIE beantwoordt nog nader eenige sprekers. Hij zegt toe, dat hij alle middelen zal aanwenden, om de politie ten platte lande te verbeteren. Hij wijst er evenwel op, dat ten gevolge der gemeentewet, de plaatselijke politie aan het hoofd der gemeente is opgedragen. De reeder zal niet behoeven te procederen, daar hij eenvoudig de gage inhoudt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken wijst op het wijd omvattende der waterschappen. De toeregging eener zeer spoedige aanbieding kan niet worden gegeven. Het is daarom beter tot eene partiële regeling over te gaan. Daartoe denkt de Minister spoedig over te gaan. Z. Exc. gelooft echter niet, dat eene wet dringend noodig is voor de uitvoering van het toezigt door de Prov. Staten. Hij betoogt dit naar aanleiding der bepalingen van de gemeentewet. Overigens deelt Z. Exc. den wensch, dat zoo spoedig mogelijk eene algemeene wet tot stand zal te brengen zijn.

De algemeene beraadslagingen worden hierop gesloten en de afzonderlijke stukken geopend.

De algemeene stemmen aangenomen.

HOOFDSTUK I. (Huis des Konings.)

HOOFDSTUK II. (Hooge collegiën van Ministers en Kabinet des Konings.)

HOOFDSTUK III. (Buitenlandsche Zaken.)

HOOFDSTUK IV. (Justitie). De heer VAN RIJCKEVORSEL beklagt zich, dat niet genoeg voor het tot van jeugdige veroordeelden wordt gezorgd. Hij dringt aan op de inrigting van afzonderlijke gestichten, waarin die kinderen onderwezen en als goede burgers aan de Maatschappij teruggewezen worden.

De heer VAN EYSINGA bespreekt de zogenaamde kleine onkosten aan de geregtshoven en regtbanken. De sommen zijn, wat betreft het totale cijfer, voldoende; maar de maatstaf van verdeling is niet altijd even zuiver, en Spr. haalt daartoe onderscheiden voorbeelden aan.

De heer TONCKENS dringt aan op vermindering der geregtskosten, en verheugt zich over de verklaring der Regering, dat het haar raadzaam scheen eenige kundige regtsgeleerden bijeen te roepen, ten einde daarover met haar in overleg te treden. Hij hoopt dat zulks tot goede uitkomsten mag leiden. Ook deze Spr. beklagt zich over de ongelijkmatigheid in den maatstaf tot verdeling der kleine geregtskosten, vooral met het oog op de kantongeregten. Dit laatste punt wordt ook door den heer MARTENS aangedrongen.

De heer SASSE zal met vertrouwen de regterlijke organisatie te gemoet zien. Hij wijst op de vacatures bij de regterlijke collegiën, en dringt aan op de vervulling daarvan.

De MINISTER VAN JUSTITIE antwoordt op den heer VAN RIJCKEVORSEL, dat hij het volkomen met dien Spr. eens is. Reeds in 1848 heeft Z. Exc. te kennen gegeven, dat daarin verandering moest komen. Hij heeft thans, bij de aanvaarding zijne portefeuille, de zaak gevonden, zooals hij haar had gelaten. Reeds heeft Z. Exc. nu een begin gemaakt met door hem beoogde verbeteringen, en op dien weg zal met zorg worden voortgegaan.

Ten aanzien der kleine onkosten, daar waar twee collegiën in één gebouw zijne is men van de meening uitgegaan, dat zij elkander zouden verstaan. Z. Exc. wil echter het bestaande niet ten allen opzichte verdedigen, en daar waar te korten bestaan, kan suppletie worden aangevraagd. Later zal er wellicht gelegenheid zijn, om het bestaande te herzien. Omtrent de regterlijke organisatie, herhaalt Z. Exc. zijne vroegere meening, dat men moet trachten goed regt voor weinig geld te erlangen.

Omtrent de vacatures is de minister afgegaan op ingekomen informatien. Zijn er andere vacatures, dan zal er in worden voorzien.

Bij hoofdelijke omvraag wordt het Hoofdstuk met algemeene stemmen aangenomen.

De voortzetting der beraadslagingen wordt aan de orde gesteld tegen morgen ochtend ten 11 ure, en wel over Hoofdstuk V (Binnenlandsche Zaken).